

IKAM

RAISING AWARENESS AND BUILDING CAPACITY
on migration in Afghanistan, Iraq and Western Balkan

Управување со мешани миграциски текови и борба против трговијата со луѓе

Добри практики од Западен Балкан и Австрија

Април 2022

International Centre for Migration Policy Development (ICMPD)

Gonzagagasse 1

A-1010 Vienna

www.icmpd.com

Меѓународен центар за развој на миграциска политика

Виена, Австрија, 2022

Автор: Билјана Лубаровска

Рецензија: Пјер Казенав, Мелита Груевска-Греам, Адмирела Ансион, Мања Витасовиќ, Ева Кицлер

Сите права се задржани. Ниту еден дел од оваа публикација не смее да се репродуцира, копира или пренесува во каква било форма или на кој било начин, електронски или механички, вклучувајќи фотокопија, снимање или каков било систем за складирање и пронаоѓање информации, без дозвола на сопствениците на авторските права.

Овој документ е изработен под севкупна координација и надзор на Регионалната канцеларија на ICMPD за Западен Балкан и Турција во рамките на проектот „Информативни мерки и градење капацитети за азил, легална и нерегуларна миграција во Авганистан, Ирак и Западен Балкан“. (ИКАМ). Проектот беше финансиран од ЕУ АМИФ и Владата на Австрија.

Информациите и ставовите наведени во оваа студија се на авторот(ите) и не мора да го одразуваат официјалното мислење на партнерот за финансирање и ICMPD.

ПРИЗНАНИЈА

Извештајот „Добри практики од Западен Балкан и Австрија - Управување со мешаниот миграциски тек и борба против трговијата со луѓе“ е изработен во рамките на проектот ICMPD „Информативни мерки и градење капацитети за азил, легална и нерегуларна миграција во Авганистан, Ирак и Западен Балкан (ИКАМ)“. Проектот е финансиран од Фондот АМИФ на Европската Унија и Министерството за внатрешни работи на Република Австрија. ИКАМ е имплементиран од тимот на ICMPD за Западен Балкан и Турција со канцеларии во Сараево (Босна и Херцеговина), Белград (Србија) и Скопје (Северна Македонија), тимот на ICMPDs Silk Route во Кабул (Авганистан), Багдад (Ирак) и Виена (Австрија), Програмата за борба против трговија со луѓе на ICMPD (Виена) и Истражувачката единица на ICMPD (Виена).

Целта на овој извештај е да даде преглед на некои од добрите практики во управувањето со мешаните миграциски текови и спречувањето и борбата против трговијата со луѓе во Западен Балкан. Практиките се собираат во соработка со главните засегнати страни, како што се претставници на властите во Западен Балкан, особено во Северна Македонија и Србија, но и Босна и Херцеговина и Австрија, академски институции, граѓански организации и различни експерти од регионот на Западен Балкан. Наведената листа на практики не е исцрпна и многу други добри практики може да се идентификуваат во пообемното истражување.

Извештајот го подготви Билјана Лубаровска, експерт за заштита, со стручни совети на Пјер Казенав, специјалист за борба против трговијата со луѓе во Програмата за борба против трговијата со луѓе на ICMPD и Мелита Груевска-Греам, раководител на Програмата за борба против трговијата со луѓе на ICMPD и со поддршка на Регионалната канцеларија на ICMPD за Западен Балкан и Турција (Адмирела Ансион, проект-менаџер на ИКАМ за Западен Балкан, Асмир Кедиќ и Мања Витасовиќ, проектни службеници и Ениса Мусаи, асистент на проектот, како и Ева Кицлер, менаџер на портфолио).

ICMPD е најблагодарна на сите засегнати страни и партнери кои соработуваа во собирањето на добрите практики и на сите партнерски институции и организации за давање вредни информации поврзани со различни области опфатени со овој извештај.

Овој извештај е достапен на англиски, германски, босански, црногорски и српски јазик, како и на албански и македонски, со надеж дека ќе биде корисен водич за оние кои први реагираат во справувањето со трговијата со луѓе и мешаните миграциски текови.

ТАБЕЛА НА СОДРЖИНА

Признанија.....	4
КРАТЕНКИ.....	6
ПОИМНИК НА КЛУЧНИ ПОИМИ.....	7
ИЗВРШНО РЕЗИМЕ	9
ПОГЛАВЈЕ 1: ВОВЕД.....	12
ИНФОРМАЦИИ ЗА ПОЗАДИНАТА	12
ЗА ИЗВЕШТАЈОТ.....	15
ПОГЛАВЈЕ 4: НАОДИ.....	19
РЕГУЛАТОРНА РАМКА.....	21
ОВОЗМОЖУВАЊЕ НА УСЛУГИ	24
СОРАБОТКА И КООРДИНАЦИЈА.....	39
РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИ	51
ПОГЛАВЈЕ 5: ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ.....	60
АНЕКСИ.....	63
АНЕКС 1: КОНСУЛТИРАНИ ИЗВОРИ.....	63
АНЕКС 2: ИЗВЕШТАИ ЗА РАБОТИЛНИЦАТА.....	67

КРАТЕНКИ

БХ	Босна и Херцеговина
ОГО	организации на граѓанското општество
ЦСР	Центар за социјална работа
EASO	Европската канцеларија за поддршка за азил на EASO
ICMPD	Меѓународен центар за развој на миграциска политика
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
МВР	Министерство за внатрешни работи
МЗМП	Македонско здружение на млади правници
МР	Меморандум за разбирање
НВО	Невладини организации
НМУ	Национален механизам за упатување
ОГ	Отворена порта / Ла Страда
ЈО	Јавни Обвинителства
РТМ	Регионални мониторинг тимови
СОП	Стандардни оперативни процедури
ТЛ	Трговија со луѓе
ЗБ	Западен Балкан

ПОИМНИК НА КЛУЧНИ ПОИМИ

Сите, освен една од дефинициите претставени во овој дел, доаѓаат од Главниот речник на поими на УНХЦР.¹

Азил: Одобрување, од страна на државата, заштита на нејзината територија на лица надвор од нивната земја на националност или вообичаен престој, кои бегаат од прогон или сериозна штета или од други причини. Азилот опфаќа различни елементи, вклучително и заштита од враќање назад, дозвола за останување на територијата на земјата за која се бара азил, хумани стандарди на третман и пристап до трајни решенија.

Земја на транзит: Земја низ која патува едно лице или група на лица, можеби со привремено населување, на пат до одредена земја на дестинација.

Нерегулирано движење: Прекугранично движење кое се одвива надвор од регулаторните норми на земјите на потекло, транзит и дестинација. Терминот претежно се користи од перспектива на земјите домаќини кога се однесува на неовластен влез и/или престој во земјата.

Масовен прилив: Ситуација на раселување која, меѓу другото, може да ги има некои или сите од следниве карактеристики: (i) значителен број луѓе кои пристигнуваат преку меѓународна граница; (ii) брза стапка на пристигнување; (iii) несоодветен капацитет за апсорпција или одговор во земјите домаќини, особено за време на вонредна состојба; (iv) индивидуални процедури за азил, таму каде што постојат, кои не можат да се справат со проценката на толку голем број.

Мигранти во нерегулирана ситуација: Мигрант кој поради неовластен влез, прекршување на условот за влез, истекување на визата или дозволата за престој или непочитување на наредбата за протерување, нема законска дозвола да престојува во земјата домаќин.

Управување со миграцијата: Управување и спроведување на целиот сет на активности, првенствено од страна на државите во националните системи или преку билатерална и мултилатерална соработка, во врска со сите аспекти на миграцијата и вклучување на миграциските размислувања во јавните политики. Терминот се однесува на планираните пристапи за имплементација и операционализација на политиките, законодавните и административните рамки, развиени од институциите задолжени за миграција.

Мешано движење (или мешана миграција): Се однесува на луѓе во движење, кои обично патуваат на нерегулиран начин, по исти рути и користат исти превозни средства, но од различни причини. Луѓето кои патуваат како дел од мешаните движења имаат различни потреби и може да вклучуваат баратели на азил, бегалци, лица без државјанство, жртви на трговија со луѓе, без придружба или разделени деца и мигранти во неправилна ситуација. Мешаните движења често се сложени и можат да претставуваат предизвици за сите вклучени.

Мешан миграциски тек: може да се дефинира како составен од мигранти со различни потреби и мотивации за заштита. Затоа може да вклучи бегалци, баратели на азил, мигранти, тргувани луѓе, криумчарени мигранти и деца без придружба. Потребите, статусот и мотивациите за заштита на овие луѓе може да се променат во зависност од фазата на миграциското патување во земјата на потекло, транзит или дестинација и можеби не мора да се усогласат со правниот статус што го имаат во земјата. Конечно, планираната дестинација на луѓето во мешани миграциски текови може да се промени врз основа на можностите што им се достапни или

¹ Главниот речник на термини на УНХЦР, достапен [овде](#).

опасностите во одредени географски области. Затоа, сите луѓе кои патуваат во мешани миграциски текови во текот на оваа студија се нарекуваат **луѓе во движење**.²

Национален механизам за упатување: Кооперативна рамка преку која државните актери ги исполнуваат своите обврски за заштита и унапредување на човековите права на тргуваните лица, координирајќи ги нивните напори во стратешко партнерство со граѓанското општество. Основните цели на НРМ се да обезбеди почитување на човековите права на жртвите на трговија со луѓе и да обезбеди ефикасен начин за упатување на жртвите на трговија со луѓе до служби.

Потенцијална жртва на трговија со луѓе: Потенцијални жртви се луѓе кои сè уште не биле тргувани, но поради нивната ранливост или други околности се изложени на ризик да бидат тргувани. Претпоставена жртва е лице чии околности укажуваат дека можеби била тргувана, но сè уште не е донесена конечна одлука, можеби во очекување на дополнителни истраги. Во меѓувреме тие треба да бидат третирани како жртва и веднаш да им се обезбеди заштита и помош

Трговија со луѓе: Регрутирање, транспорт, трансфер, засолниште или примање на лица, со постапување или употреба на сила или други форми на принуда, киднапирање, измама, измама, злоупотреба на моќ или позиција на ранливост или на давање или примање плаќања или бенефиции за да се постигне согласност на лице кое има контрола над друго лице заради експлоатација. Таквата експлоатација вклучува, минимум, експлоатација на проституција на други или други форми на сексуална експлоатација, принудна работа или услуги, ропство или практики слични на ропство, ропство или отстранување на органи.

Жртва на трговија со луѓе: Секое лице кое е предмет на кривично дело трговија со луѓе.

Ранливост: *ограничен капацитет да се избегне, да се спротивстави, да се справи или да се опорави од штетата. Овој ограничен капацитет е резултат на уникатната интеракција на поединецот, домаќинството, заедницата и структурните карактеристики и услови.*
Забелешка: Ранливоста подразбира изложеност и подложност на некаква форма на штета, која може да има различни форми (вклучувајќи економски тешкотии, криза и катастрофа, дискриминација, насилство или прекршување на човековите права). Меѓу групите најподложни на штета се децата, постарите лица, лицата со попреченост, етнички или верски малцинства и лица од различен пол, сексуална ориентација и родов идентитет..

²Дефиницијата за мешаниот миграциски тек доаѓа од студијата на ICMPD од 2019 година „Силата за продолжување достапна [овде](#)”

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Овој извештај ги опишува добрите практики како одговор на управувањето со мешаните миграциски текови и идентификацијата и упатувањето на жртвите на трговија со луѓе, вклучително и во мешовитиот миграциски контекст. Извештајот има за цел да помогне во создавањето на регионално знаење, да ги охрабри и да им помогне на креаторите на политики, практичарите и граѓанското општество во Западен Балкан да учат едни од други, да го надградат постојното знаење и искуство и да ги користат за подобрување на сопствениот одговор.

Географски, извештајот посебно беше насочен кон Западен Балкан и Австрија. Сепак, методологијата и пристапот што се користат во овој извештај, може да се реплицираат во различни региони, а практиките се преносливи и може да се користат во различни контексти кога се работи за мешани миграциски текови од една страна, и за идентификација на жртви на трговија со луѓе во тек на мешовита миграција од другата страна.

Во текот на оценувањето беа идентификувани вкупно четиринаесет добри практики кои беа имплементирани во периодот од 2015 до 2020 година во Австрија, Босна и Херцеговина, Северна Македонија и Србија. Пред овој извештај, мал дел од овие добри практики беа документирани кои ја попречуваат размената и преносот на знаењето стекнато преку имплементација на тие практики. За да се спротивстави на ова, извештајот имаше за цел да го документира процесот на развивање и спроведување на практика.

Практики

Во овој извештај се претставени следниве практики - структурирани во четири кластери:

- Според **Регулаторната рамка**, практиката опишува како Владата може да го користи законот или извршната власт како инструменти за да обезбеди одговор на ситуации на масовен прилив.

Документирана практика:

1. Право на легален престој од 72 часа (Северна Македонија и Србија)
- Според **Обезбедувањето услуги**, избраните практики се фокусираат на услуги за луѓе во мешана миграција или жртви и/или потенцијални жртви на трговија со луѓе. Практиките покажуваат модели на соработка кои ја подобруваат ефикасноста во испораката на услуги, опишуваат динамични и проактивни практичари, кои допираат до локалните заедници, градат доверба и ги идентификуваат оние на кои им е потребна поддршка и покажуваат пример на инклузивни влади кои ги диверзифицираат услугите.

Документирани практики:

2. Мобилните тимови придонесуваат кон напорите за идентификација на ТЛ (Северна Македонија)
3. Граѓанските организации ја поддржуваат полицијата при регистрирањето на луѓето кои ја преминуваат границата (Северна Македонија)
4. Лиценцирање на ГО за давање услуги (Србија)
5. Теренска работа на ГО во прифатните и транзитните центри (Северна Македонија)
6. Модел на социјална работа во итни случаи (Северна Македонија)

- Во рамките на **соработка и координација**, практиките опишуваат како различни институции и организации соработуваат кога работат со жртви и/или потенцијални жртви на трговија со луѓе. Практиките покажуваат пристап фокусиран на жртвите во полициската истрага, како да се изгради попристапен национален механизам за упатување, опишува партнерство што ја обликува политиката и законодавството, транснационалната соработка која овозможува подобра поддршка на жртвите и како повеќе човечки ресурси и локално присуство можат доведе до зголемен број на идентификувани жртви на трговија со луѓе.

Документирани практики:

7. Преструктурирање на Националниот механизам за упатување засновано на податоци (Босна и Херцеговина)
8. Владата и ГО формираат партнерство (Северна Македонија)
9. Транснационална соработка на ГО (Србија и Австрија)
10. Заеднички напори на полицијата и ГО за идентификување и поддршка на жртвите на трговија со луѓе (Австрија)
11. Националната полициска работна група ги поддржува напорите за рана идентификација на ТЛ (Северна Македонија)

- Во рамките на **Развојот на капацитетите**, избраните практики го опишуваат континуираното учење како начин да се достигне чекорот со променливите контексти, законодавството или градењето знаења/вештини на персоналот, и како да се создаде институционализиран систем за обука што ја користи достапната национална експертиза.

Документирани практики:

12. Опремени училишта да ги идентификуваат потенцијалните жртви меѓу училишното население (Северна Македонија)
13. Комесаријатот го поддржува учењето и континуираниот развој на персоналот (Србија)
14. Континуирана обука за процесот на азил за сите полицајци кои работат на азил (Северна Македонија)

Препораки

- Да се документира процесот на развивање и спроведување на практика. Користете ги тие информации за учење и размена на знаења, или за лобирање/застапување за институционализирање на практиката во системот за одговор на државата.
- Да се создаде правна основа за соработка помеѓу ГО и државните органи, за да се обезбеди јасност во поделбата на улогите и одговорностите и безбедност во функционирањето на таквите партнерства.
- Да се развие план за тоа како ќе се одржи една практика и вклучи анализа на сите ресурси кои се потребни за воспоставување и одржување на таква практика, вклучувајќи ги тековните празнини во достапноста на ресурсите и како тие ресурси ќе бидат обезбедени.
- Договорот помеѓу државен орган и ГО за аутсорсинг на државните услуги на ГО, исто така треба да вклучува финансиска исплата за покривање на трошоците за обезбедување на услугата.
- Воспоставување систем за поддршка на идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе во рамките на мешаните миграциски текови. Системот треба да биде

културолошки чувствителен, да таргетира население што се движи и да вклучува прекугранична компонента со цел да го поврзе обезбедувањето услуги во различни земји.

- Прилагодете ги законските системи за идентификација на жртвите за да ги направите побрзи во проценката и на потребите на потенцијалните жртви на трговија со луѓе меѓу луѓето во движење. Поврзете го со градење на капацитетите на граѓанските организации во подготовката на цврсти извештаи за случаи за да им помогнете на напорите за идентификација на државата.
- Воспоставување на систем за континуирана едукација и обука на кадар во рамките на институциите кои имаат мандат да го обучуваат и подучуваат релевантниот кадар од јавната администрација.
- Подобрување на државниот систем за собирање податоци за да се обезбедат униформни и точни податоци за идентификација на жртвите на трговија со луѓе. Проценете како државните органи собираат, собираат, анализираат и дистрибуираат податоци за ТЛ, како се регулира и спроведува управувањето со податоците и кои дефиниции и индикатори се користат. Фокусирајте се на решавање на празнините во достапноста, адекватноста и квалитетот на податоците

ПОГЛАВЈЕ 1: ВОВЕД

ИНФОРМАЦИИ ЗА ПОЗАДИНАТА

Западен Балкан е регион лоциран на прагот на Европската унија, составен од Албанија, Босна и Херцеговина, Косово¹, Црна Гора, Северна Македонија и Србија. Регионот има комбинирано население од речиси 18 милиони луѓе. Еден од главните приоритети за сите економии во регионот и основен двигател на реформите е процесот на интеграција во Европската унија.

Мешана миграција

Во текот на изминатите неколку години, таканаречената „Западнобалканска рута“ стана една од главните миграциски рути кон ЕУ, почнувајќи од Турција до Грција, преку Балканот и до Централна Европа. Како резултат на тоа, Западен Балкан се соочи со голем број луѓе во движење кои доаѓаат од земји надвор од Европа и транзитираат низ регионот. Во летото 2015 година, протокот низ регионот драстично се зголеми до потпишувањето на Договорот ЕУ-Турција во март 2016 година. Ова доведе до нови ограничувања на границите воведени од Унгарија, Хрватска, Србија и Северна Македонија. Официјалното „затворање“ на рутата во март 2016 година значително го намали протокот на луѓе во движење, без целосно да ги запре. Во 2020 година, миграциската рута на Западен Балкан³ остана една од најпрометните во Европа, со речиси 100.000 регистрирани новопристигнувања низ регионот на Западен Балкан.⁴

Денес, Западен Балкан е главно транзитна зона за луѓето кои се движат од Блискиот Исток, Западна и Јужна Азија и Африка со цел да стигнат до Западна и Северна Европа. До крајот на јули 2021 година, околу 10.812 бегалци, мигранти и баратели на азил остануваат во регионот. Северна Македонија има најмал број (117), со слични бројки во Косово¹ (202), Црна Гора (170) и Албанија (160). Огромно мнозинство се во Босна и Херцеговина (5.462) и Србија (4.701), на границата со Хрватска.⁵

Во последната деценија, засегнатите страни од Западен Балкан работеа на подобрување на правните и стратешките рамки, регулирање на третманот на странците и меѓународна заштита. Правната и политичката рамка за влез, престој, престој и излез на странци главно е обликувана од законските рамки кои го регулираат третманот на странците, граничната контрола и до одреден степен се однесува на законите што ја регулираат меѓународната заштита.⁶ Усвојувањето на националните стратешки документи со придружните акциски планови се врши во континуитет. Овие промени се насочени кон борбата против нерегуларната миграција, интегрираното гранично управување, борбата против трговијата со луѓе итн., и обезбедуваат увид во стратешкиот курс што го презема системот за управување со

³ Западнобалканската рута треба да се сфати како рута составена од две рути: едната рута води од Северна Македонија преку Србија во Унгарија, а втората е од Северна Македонија, потоа Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска и завршува во Словенија.

⁴ <https://data2.unhcr.org/en/dataviz/103?sv=41&geo=0>

⁵ Центар за мешана миграција (2021), Преглед на мешана миграција 2021

⁶ ICMPD (2020), *Проценка на миграциската ситуација во Западен Балкан и импликациите на СОВИД-19 врз управувањето со миграцијата*

¹ Сите упатувања на Косово во овој документ треба да се разберат во контекст на резолуцијата 1244 на Обединетите нации (1999 г.).

миграцијата. Скоро сите релевантни меѓународни и регионални документи во врска со третманот на различни категории мигранти и бегалци се потпишани и ратификувани.

Повеќето од **институциите** се основани на централно ниво, додека властите на локално ниво имаат ограничени надлежности во однос на управувањето со миграцијата. Централната улога во управувањето со миграцијата ја имаат соодветните министерства задолжени за внатрешни работи/безбедност, под кои функционираат различни сектори како гранична контрола, азил, центри за азил. Покрај овие министерства, улога имаат и министерствата за социјални работи, особено за заштита на ранливите групи, вклучително и децата без придружба и одвоени деца. Министерството задолжено за прашањата за правда има надлежност кога работи со мигранти во затворите и притворите (за оние кои се осудени од суд).

Постојат бројни **граѓански организации** кои обезбедуваат различни форми на директна помош и поддршка, спроведувајќи активности насочени кон истражување, градење капацитети, развој на политики и директна испорака на услуги.

Трговија со луѓе

Во текот на изминатата деценија, регионот на Западен Балкан беше препознаен како регион на потекло, транзит и дестинација за трговија со луѓе (ТЛ) во кој се вклучени претежно жени и девојки тргувани за сексуална експлоатација. Во 2020 година, во СБ имало 289 идентификувани жртви на трговија со луѓе. Жртвите беа претежно државјани, со исклучок на Црна Гора каде 83 отсто од идентификуваните жртви на ТЛ беа странски државјани⁷. Други форми на ТЛ се присутни, но ретко се препознаваат. На пример, во Северна Македонија, има случаи каде присилните бракови не се сметаат за штетна традиционална практика или можна форма на трговија со луѓе, туку како „традиционално“ прашање.⁸

Заеднички предизвик во регионот на Западен Балкан е **идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе**, како и на потенцијалните жртви на трговија со луѓе. Променливата природа на пазарот на комерцијален секс и се помалиот број на лица осудени за трговија со луѓе во регионот укажува на потребата од прилагодување на индикаторите за идентификација и истрага на таквите случаи. Поради зголемениот број на жени кои бараат приходи на пазарот за комерцијален секс⁹, има помала потреба од принуда или насилство за регрутирање жртви на трговија со луѓе што може да има влијание врз откривањето и гонењето на злосторствата за трговија со луѓе. Бруталните контролни тактики сè уште се пријавуваат од жртвите на трговија со луѓе, што може да ги користат трговците со луѓе кога жените ќе решат да престанат со нивниот ангажман во комерцијален секс.¹⁰ Недостигот на пристап насочен кон жртвата во гонењето на случаите води до можна повторна виктимизација од страна на државниот систем. Во некои случаи, обвинителите или судиите имаат тенденција да покренуваат помали обвиненија, да го класифицираат кривичното дело на „пониско“ ниво или да изрекуваат благи казни. Ова може да спречи идентификација и пристап до правдата за жртвите и повторно може да доведе до повторна виктимизација.¹¹ Официјалната идентификација на случаи на трговија со луѓе меѓу луѓето кои патуваат по рутите е ограничена и веројатно нема да ја одрази вистинската распространетост. На пример, како дел од студијата на ICMPD од 2009 година, беа

⁷ ICMPD внатрешен документ

⁸ ICMPD (2019) Силата за продолжување понатаму

⁹ UNODC (2020) Мерење на организираниот криминал во Западен Балкан

¹⁰ UNODC (2020) Мерење на организираниот криминал во Западен Балкан

¹¹ ИОМ (2018) Зајакнување на борбата против трговијата со луѓе во кризи во Западен Балкан

идентификувани вкупно 69 потенцијални случаи на трговија со луѓе кои вклучуваат една или повеќе потенцијални жртви.¹² Оние кои се идентификувани по балканската рута се претежно од Пакистан, Авганистан и Сирија, а најмногу момчиња и мажи.¹³

Западен Балкан вложи значителен напор во **развојот на правни и стратешки рамки** за борба против трговијата со луѓе, вклучително и во обид да го усогласи своето законодавство понатаму со нормите и стандардите за борба против трговијата со луѓе на ЕУ.¹⁴

Во континуитет, регионот ја подобри или зајакна правната заштита и ја приближи со меѓународните стандарди. Сите имаат развиено стратегии за борба против трговијата со луѓе надолжително со акциони планови. Исто така, постојат законски стандардни оперативни процедури кои вклучуваат индикатори и упатства за поддршка на идентификацијата и упатувањето на жртвите на трговија со луѓе. Тие се воспоставени и на национално и на транснационално ниво(и).

Вложени се многу напори во **градењето институционални рамки** за да се спротивстави на трговијата со луѓе и да се обезбеди поддршка на жртвите. Институционалните одговори генерално вклучуваат различни сектори/одделенија во пет клучни министерства кои управуваат со прашањата за правда, полиција, социјални работи, здравство и образование. Постојат национални механизми за упатување, кои служат како рамка за идентификација и упатување на жртвите и потенцијалните жртви на трговија со луѓе. Низ регионот, постојат национални координатори за борба против трговијата со луѓе, формирани со цел да го координираат одговорот на државата во борбата против трговијата со луѓе и да ја олеснат подобрата соработка меѓу различните национални и локални институции и организации.

Постојат бројни **граѓански организации (ГО)** кои работат во партнерство со државните институции во обезбедувањето услуги. Финансирањето на граѓанските организации главно доаѓа од меѓународни организации/донатори, а некои средства доаѓаат од националниот државен буџет. Граѓанските организации обезбедуваат превенција, заштита, здравство, образование и социјални услуги. Улогата на ГО е, исто така, да собираат и дистрибуираат информации, да ги едуцираат граѓаните и креаторите на политики, да застапуваат и лобираат, да го поддржуваат учеството на граѓаните, да даваат придонес во развојот на политиките, следењето и надзорот. Во регионот има засолништа за жртви на трговија со луѓе и потенцијални жртви на граѓански организации.

Трговијата со луѓе во врска со миграцијата

Постојат многу индикации за трговија со луѓе меѓу луѓето кои ги користат миграциските рути кон Европа, вклучително и „Западнобалканската рута“. Рутите по кои се бара од луѓето во движење стануваат поопасни бидејќи миграциските политики на земјите долж рутата и во дестинацијата стануваат порестриктивни. Последиците од војната и потребата да се оддалечат од своите домови за да бараат можности во отсуство на алтернативи во нивните заедници на потекло, ги става луѓето во ситуација на зголемена ранливост на трговија со луѓе, што во некои случаи резултираше со вистински случаи на трговија со луѓе. По должината на рутите, трговците со луѓе ја користат ранливоста на луѓето, за да ги искористат додека се во транзит или при пристигнување на нивната крајна дестинација, вклучително и за сексуална

¹² ICMPD (2019) Силата за продолжување понатаму

¹³ ICMPD (2019) Силата за продолжување понатаму

¹⁴ ICMPD (2021), Надвор од заедничките активности: кон интегрирани одговори против трговијата со луѓе меѓу земјите-членки на ЕУ и Западен Балкан, достапно [овде](#)

експлоатација, трудова експлоатација, експлоатација во присилни криминални активности, принудни бракови итн. Сепак, ова не се манифестираше со значително зголемување на идентификацијата на трговијата со луѓе во мешан миграциски контекст и хуманитарни кризи од страна на властите. Повеќето случаи на трговија со луѓе во движење не се идентификувани, а жртвите на трговија со луѓе ретко го пријавуваат својот случај и бараат помош. Предизвиците за идентификација на жртвите на трговија со луѓе долж „Западнобалканската рута“ беа многу. Прво, имаше масовно и брзо транзитно движење на луѓе во движење, што го направи оценувањето на ранливоста или специфичните аспекти кои укажуваат на трговијата со луѓе од тешко до невозможно. Второ, извонредно високиот број на ранливи луѓе кои доаѓаат од многу различни земји и културни средини, кои зборуваат многу различни јазици, дополнително ги комплицираше напорите за идентификација. Трето, недостатокот на капацитети и алатки меѓу националните власти и граѓанските организации за да се идентификуваат потенцијалните жртви на трговија со луѓе меѓу луѓето во движење. Конечно, малиот број на идентификации се должи и на недостатокот на усогласување и инкорпорирање на процедурите за борба против трговија со луѓе во системите за прв прием и азил за новодојдените, што доведува до прекин на врската помеѓу двата процеси.¹⁵

ЗА ИЗВЕШТАЈОТ

Овој дел од извештајот дава краток преглед на образложението, целите, опсегот и методологијата, како и информации за критериумите користени за избор на практиките претставени подолу.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

Целиот регион направи многу напредок во управувањето со мешаната миграција и борбата против трговијата со луѓе. Сепак, многу од она што е направено не е нужно документирано. На пример, додека различни засегнати страни презедоа многу иницијативи за справување со масовниот прилив на миграција, ниедна иницијатива не инвестираше во документирање на она што е направено и какви лекции излегоа од тоа. Достапноста на таквото знаење не само што ќе им користи на луѓето кои ги спроведоа тие иницијативи, туку и на другите доколку имаат пристап до него.

Овој извештај има за цел да ги опише практиките како одговор на управувањето со мешаниот миграциски тек, и идентификацијата и упатувањето на жртвите на трговија со луѓе низ Западен Балкан, вклучително и идентификација на жртви во мешаните миграциски текови.

За целите на овој извештај, практиката се подразбира во нејзиното широко значење и вклучува: развој на политика, законодавство или стратегија, градење капацитети, развој на наставни програми/прирачници, финансирање, обезбедување услуги, соработка меѓу агенциите, координација итн. Оценувањето се обидуваше да ги идентификува практиките што доведоа до позитивна промена, да ја опише таа практика, да укаже на некои од резултатите што ги постигна и кои беа научените лекции.

¹⁵ Brunovskis & Surtees (2109) Идентификување на тргувани мигранти и бегалци долж балканската рута. Истражување на границите на експлоатација, ранливост и ризик; & Форин, Роберто и Хели, Клер (2018). Трговија по миграциските патишта кон Европа: Премостување на јазот помеѓу миграцијата, азилот и борбата против трговијата со луѓе. Виена: ICMPD

Конечните корисници на овој извештај се практичари од Западен Балкан кои работат на мешана миграција и/или борба против трговијата со луѓе. Се надеваме дека овој извештај ќе ги охрабри и ќе им помогне на креаторите на политики и практичарите, како и на граѓанското општество во Западен Балкан да учат едни од други, да го надградат постојното знаење и искуство и да ги користат за подобрување на сопствениот одговор.

Според тоа, извештајот ќе придонесе и за олеснување на пристапот до регионалното знаење за управување со мешаната миграција и идентификација и упатување на случаи на трговија со луѓе. Методологијата и пристапот користени во овој извештај може да се реплицираат во различен контекст на глобално ниво, додека практиките може да се применат во контексти слични на Западен Балкан.

ЦЕЛИ

Овој извештај ги прикажува добрите практики во управувањето со мешаните миграциски текови и добрите практики за идентификување случаи на трговија со луѓе во Западен Балкан и Австрија. Целта е да се соберат и споделат овие практики со функционерите од првата линија на Западен Балкан, за да можат да се применат и во други земји, покрај земјите каде што биле замислени.

ОПСЕГ

Временската рамка опфатена со проценката е од 2015 до 2020 година. Географската локација опфатена е Северна Македонија, Србија и Австрија. Сепак, за време на прегледот на маса и/или интервјуата со партнерите, консултантот идентификуваше добра практика од Босна и Херцеговина, која исто така е вклучена во овој извештај. Почетниот материјален опсег беа добри практики во управувањето со мешаните миграциски текови и во идентификацијата и упатувањето на жртвите на трговија со луѓе. Во текот на изготвувањето на овој извештај, откриени се неколку добри практики за идентификација на жртви на трговија со луѓе меѓу луѓето во движење. Како резултат на тоа, материјалниот опсег беше проширен и вклучува идентификација на жртви на трговија со луѓе меѓу луѓе во движење.

ДЕФИНИЦИЈА И КРИТЕРИУМИ

За целите на оваа проценка, беа дизајнирани дефиниција и сет на критериуми како основа за избор на добра практика.

Предложената дефиниција за практика доаѓа од „Дискусија за збирка на добри практики во заштитата“, развиена од глобалната работна група за заштита на кластерите и во неа се наведува:

Дејство или збир на дејствија за кои, врз основа на квантитативни и/или квалитативни докази, е докажано дека имале позитивно и опипливо влијание врз дадено прашање, проблем или предизвик за заштита, што резултира со зголемена заштита и почитување на правата на лицата од интерес.

Предложениот сет на критериуми е претставен во Табела 1 подолу. Тие се засноваат на критериумите наведени во Работната група за заштитни кластери, 2008 година, белешка за

дискусија за збирка добри практики во заштитата, критериумите на OECD-DAC за евалуација на развојната помош и ICMPD проценка на недостатоците, потребите и преносливите практики против трговијата со луѓе земјите-членки на ECOWAS и Мавританија.

За да може една практика да се квалификува како добра практика, таа мораше да ги исполнува следните клучни критериуми: релевантност, ефективност, почитување и заштита на правата и недискриминација/еднаквост. Дополнителните критериуми за ефикасност, влијание, одржливост и иновативност беа незадолжителни, а било кој или ниеден не беше комбиниран со клучните критериуми.

Табела 1 – Критериуми за избор на добри практика	
Име на критериумот	Опис на критериумот
Клучни критериуми	
Релевантност	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Практика која се однесува на потребите и приоритетите на лицата од интерес. ▪ Практика која обезбедува консултации и учество на лицата од интерес во дизајнирањето, имплементацијата, следењето и евалуацијата на практиката. ▪ Практика која ја поттикнува локалната сопственост.
Ефективност	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Практика која ја постигнала својата цел
Почитување и заштита на правата	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Практика која ја подобри заштитата на лицата од интерес и обезбеди почитување на нивните права. ▪ Практика која ги предвидуваше и ги адресира потенцијалните ризици за безбедноста и благосостојбата на засегнатите лица.
Недискриминација и еднаквост	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Практика која е родово и/или детска чувствителна и придонесува да се допре до најмаргинализираните поединци.
Дополнителни критериуми	
Ефикасност	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Практика која ефикасно ги искористи расположливите финансиски, човечки и други ресурси.
Влијание	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Практика која генерира или се очекува да генерира значителни позитивни или негативни резултати на повисоко ниво.
Одржливост	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Практика која има одржливо влијание со трајни придобивки. ▪ Практика која е поврзана со политика и/или законодавство и е вградена во институционалната поставеност на системот.
Иновативност	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Практика која е нова и/или иновативна.

Една од целите на оваа проценка беше да се соберат добри практики и да се разменуваат меѓу засегнатите страни на СБ. Целта беше засегнатите страни на СБ да учат едни од други добри практики, да ги приспособат на контекстот и околностите и да ги применат во пракса. Иако можноста за преносливост е многу важна, таа не беше искористена како критериум за избор на пракса. За секоја од избраните практики е опишан контекстот и условот за нивната преносливост.

МЕТОДОЛОГИЈА

Проценката започна со преглед на маса што ги опфати достапните проектни документи, националните извештаи, стратегиите, правните документи, онлајн веб-страниците за вести, постоечките студии, како и разни административни и статистички податоци релевантни за предметот. Прегледот на работната маса беше искористен како основа за идентификација на потенцијалните практики, а партнерите за интервјуирање за примарното собирање податоци.

Идентификуваните потенцијални практики беа дополнително испитани преку интервјуата. Беа спроведени вкупно 19 интервјуа со засегнати страни од Австрија, Босна и Херцеговина, Северна Македонија и Србија. Испитаниците беа разновидна група која доаѓаше од институции, граѓански организации, меѓународни организации итн.

Анализата беше направена во три фази, првичен преглед на работната маса, длабинска анализа за да се истражат прашањата што произлегуваат од собраните примарни податоци и конечна анализа што ги спојува овие аспекти. Нацрт финалниот извештај беше разгледан од ICMPD, а неговите наоди беа презентирани на двата регионални состаноци, организирани како дел од проектот ИКАМ¹⁶. Додека клучните точки од дискусиите за време на двата регионални состаноци се вградени во овој извештај, извештаите од работилниците се достапни во Анекс 2.

¹⁶ Целосно име на проектот ИКАМ: Информативни мерки и градење капацитети за азил, легална и нерегуларна миграција во Авганистан, Ирак и Западен Балкан

ПОГЛАВЈЕ 4: НАОДИ

Овде се опишани четиринаесет практики кои беа идентификувани во Австрија, Босна и Херцеговина, Северна Македонија и Србија. Практиките се поделени во четири дела: Регулаторна рамка, Обезбедување услуги, Соработка и координација и Развој на капацитети. Според Регулаторната рамка, практиката опишува како Владата може да го користи законот или извршната власт како инструменти за да обезбеди одговор на ситуации со масовен прилив.

Според Обезбедувањето услуги, избраните практики се фокусираат на услуги за луѓе во мешана миграција, или жртви и/или потенцијални жртви на трговија со луѓе. Практиките покажуваат модели на соработка кои ја подобруваат ефикасноста во испораката на услуги, опишуваат динамични и проактивни практичари, кои допираат до локалните заедници, градат доверба и ги идентификуваат оние на кои им е потребна поддршка и покажуваат пример на инклузивни влади кои ги диверзифицираат услугите.

Во рамките на Соработка и координација, практиките опишуваат како различни институции и организации соработуваат кога работат со жртви и/или потенцијални жртви на трговија со луѓе. Практиките покажуваат пристап фокусиран на жртвите во полициската истрага, како да се изгради попростапен национален механизам за упатување, опишува партнерство што ја обликува политиката и законодавството, транснационалната соработка која овозможува подобра поддршка на жртвите и како повеќе човечки ресурси и локално присуство можат доведе до зголемен број на идентификувани жртви на трговија со луѓе.

Во рамките на Развојот на капацитетите, избраните практики го опишуваат континуираното учење како начин да се достигне чекорот со променливите контексти, законодавството или градењето знаења/вештини на персоналот, и како да се создаде институционализиран систем за обука што ја користи достапната национална експертиза.

Практиките претставени во овој извештај се следните:

Регулаторна рамка

1. Право на легален престој од 72 часа (Северна Македонија и Србија)

Овозможување на услуги

2. Мобилните тимови придонесуваат кон напорите за идентификација на ТЛ (Северна Македонија)
3. Граѓанските организации ја поддржуваат полицијата при регистрирањето на луѓето кои ја преминуваат границата (Северна Македонија)
4. Лиценцирање на ГО за давање услуги (Србија)
5. Теренска работа на ГО во прифатните и транзитните центри (Северна Македонија)
6. Модел на социјална работа во итни случаи (Северна Македонија)

Соработка и координација

7. Преструктурирање на Националниот механизам за упатување засновано на податоци (Босна и Херцеговина)
8. Владата и ГО формираат партнерство (Северна Македонија)

9. Транснационална соработка на ГО (Србија и Австрија)
10. Заеднички напори на полицијата и ГО за идентификување и поддршка на жртвите на трговија со луѓе (Австрија)
11. Националната полициска работна група ги поддржува напорите за рана идентификација на ТЛ (Северна Македонија)

Развој на капацитети

12. Опремни училишта да ги идентификуваат потенцијалните жртви меѓу училишното население (Северна Македонија)
13. Комесаријатот го поддржува учењето и континуираниот развој на персоналот (Србија)
14. Континуирана обука за процесот на азил за сите полицајци кои работат на азил (Северна Македонија)

РЕГУЛАТОРНА РАМКА

Практиката опишана овде доаѓа од Северна Македонија и Србија. Оваа практика покажува како Владата може да го користи законот (Северна Македонија) или нејзините извршни овластувања (Србија) како инструменти за да обезбеди ефективни и човечки одговори на ситуации на масовен прилив.

Практиката презентирана овде е следна.

1. Право на легален престој од 72 часа (Северна Македонија и Србија)

Назив на практиката	Право на легален престој од 72 часа
Земја	Северна Македонија и Србија
Географски опфат	Национален
Резиме на пристап	<p>Владите на Србија и Северна Македонија им дозволија на луѓето кои патуваат како дел од мешаниот миграциски тек, легално да останат во земјата 72 часа, преку изразување намера да бараат азил во Северна Македонија, додека во Србија тоа го направи Владата со издавање на потврда за мигранти кои доаѓаат од земји каде што нивниот живот е во опасност. Ова овозможи брза и побезбедна транзитна рута, првично нудејќи премин преку Србија до Унгарија, подоцна скршнувајќи кон Хрватска и Словенија.</p> <p>Во 2015 година, Северна Македонија и Србија беа сведоци на невиден бран на миграција, кој го достигна врвот во втората половина на 2015 година. И двете земји беа транзитни земји, а повеќето луѓе транзитираа со намера да стигнат до планираните дестинации во централна и северна Европа. Како резултат на тоа, тие не поднеле барање за азил, вообичаено поминувајќи ги земјите за неколку дена, а патувањето го продолжувале најчесто преку Хрватска или Унгарија. Сепак, пред Северна Македонија да го промени законот, државните органи ги третираа овие луѓе како мигранти во нередовна ситуација, па тие ќе бидат или приведени или депортирани. Во отсуство на легален начин на патување низ државата, луѓето прибегнаа кон употреба на шверцери и небезбедни рути за патување. Тие одеа по автопатот и железничките пруги кои водеа кон Србија, што понекогаш резултираше со нивна смрт. Последново предизвика силен притисок од јавноста.¹⁷ Со овие измени се предвидува секое лице да може да изрази намера да бара азил на граничните премини или на кој било полицаец по влегувањето во земјата, со што ќе му се дозволи на тоа лице легално да престојува во Северна Македонија 72 часа, во кое време може да аплицира за азил. Значајниот дел од овие измени беше тоа што им даде можност на оние кои не сакаа да бараат азил, легално да транзитираат низ земјата. Луѓето</p>

¹⁷ Службен весник на РМ, бр.101, од 18.06.2015

	<p>повеќе не беа третирани како мигранти во нередовна ситуација и не мораа да се кријат од државните органи. Како резултат на тоа, имаше значително зголемување на бројот на луѓе кои пристигнуваа на јужната граница и транзитираа низ Северна Македонија, но потоа приливот на луѓе меѓу македонско-грчката граница беше организиран од државните власти.</p> <p>По македонскиот случај, српските власти во септември 2015 година воведоа посебен правен статус за лицата кои транзитираат низ земјата со намера да патуваат во други земји. Одлука на Владата¹⁸ им дозволи на државните органи да издаваат потврда за влез на територијата на Република Србија, за мигранти кои доаѓаат од земји каде што нивниот живот е во опасност. На овие лица им биле издадени „потврди за мигранти кои доаѓаат од земји каде што нивните животи се во опасност“. Овој сертификат им служел на мигрантите легално да престојуваат во Република Србија во период од 72 часа од неговото издавање.</p> <p>Во март 2016 година, западнобалканската рута беше официјално затворена кога ЕУ и Турција постигнаа договор да се стави крај на нерегуларната миграција од Турција во европските земји и да се замени со безбеден и редовен пат.</p>
<p><i>Клучни резултати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Оваа практика овозможи брза и побезбедна транзитна рута, обезбедувајќи легален начин на патување низ земјите, со што се избегнуваше луѓето да прибегнуваат кон употреба на шверцери и небезбедни рути за патување. • Помеѓу 2015 и 2016 година, над половина милион луѓе добија потврда за влез или изразија намера да бараат азил.¹⁹
<p><i>Иновации/Научени лекции</i></p>	<p>Оваа практика покажа дека Владата може да го користи законот (Северна Македонија) или нејзините извршни овластувања (Србија) како инструменти за да се обезбеди одговор на ситуации на масовен прилив. Сепак, ваквите законски/регулаторни интервенции треба да се дополнат со непосредни краткорочни мерки за да се обезбеди правна заштита и хуманитарна помош, ефикасни процедури за проверка по пристигнувањето за да се идентификуваат исклучително ранливите поединци и олеснување на доделувањето меѓународна заштита на луѓето кои веројатно ќе се квалификуваат за тоа.²⁰</p>

¹⁸ Решение за издавање потврда за влез на територијата на Република Србија за мигранти кои доаѓаат од земји каде што нивниот живот е во опасност.

¹⁹ <https://lastrada.org.mk/wp-content/uploads/2019/04/Human-trafficking-in-context-of-migration-and-refugee-rises-2015.pdf>; <https://lastrada.org.mk/wp-content/uploads/2019/04/Priracnik-MK-za-web.pdf>

²⁰ <https://www.icmpd.org/authors/zoran-drangovski>

Преносливост

Практиката е релевантна во контекст каде што има потреба, во краток временски период законски да се олесни движењето на голем број луѓе во мешаните миграциски текови.

Практиката е применлива во земја/и каде што:

- Постои можност за мобилизирање на високо ниво на владина и/или политичка посветеност.
- Може да се донесе уредба на високо ниво или закон, за да се даде основа за спроведување на владината и/или политичката определба на високо ниво.
- Воспоставен е систем за гранично управување со доволно капацитети за регистрирање на легалниот престој.

Земјата е транзитна земја на рутата на мешана миграција.

ОВОЗМОЖУВАЊЕ НА УСЛУГИ

Практиките опишани овде доаѓаат од Северна Македонија и Србија со фокус на обезбедување услуги на луѓето во движење, вклучително и жртви и/или потенцијални жртви на трговија со луѓе. Практиките покажуваат како градењето соработка меѓу Владата и ГО може да ја подобри ефикасноста во испораката на услуги. Практиките ја откриваат неопходноста да се донесат услугите до луѓето, со тоа што има динамични и проактивни практичари, кои допираат до локалните заедници. Тие, исто така, покажуваат дека теренската работа е модел кој помага да се идентификуваат оние на кои им е потребна поддршка и помага да се изгради доверба меѓу луѓето и институциите. Понатаму, практиките кажуваат како една инклузивна и отворена влада за соработка може да ги диверзифицира своите услуги. Сите практики презентирани во овој дел се практики на партнерство помеѓу граѓанскиот сектор и Владата.

Практиките презентирани овде се:

1. Мобилните тимови придонесуваат кон напорите за идентификација на ТЛ (Северна Македонија)
2. Граѓанските организации ја поддржуваат полицијата во евидентирањето на луѓето кои ја минуваат границата (Северна Македонија)
3. Лиценцирање на ГО за давање услуги (Србија)
4. Теренска работа на ГО во прифатните и транзитните центри (Северна Македонија)
5. Модел на социјална работа во итни случаи (Северна Македонија)

Назив на практиката	МОБИЛНИ ТИМОВИ ПРИДОНЕСУВААТ КОН НАПОРИТЕ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ТРГОВИЈА НА ЛУЃЕ
<i>Земја</i>	Северна Македонија
<i>Географски опсег</i>	Локално, во пет града: Скопје, Куманово, Тетово, Битола и Гевгелија.
<i>Резиме на пристапот</i>	<p>Мобилните тимови се предводени од: Министерството за труд и социјална политика (МТСП) и неговата канцеларија за Национален механизам за упатување (НРМ), Министерството за внатрешни работи (МВР) и неговата Единица за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (во натамошниот текст: Одделение) и две граѓански организации (ГО), Отворена порта/Ла Страда и Македонското здружение на млади правници (МЗМП).</p> <p>Во 2018 година, МВР и МТСП потпишаа Меморандум за разбирање (МП). Меморандумот за соработка предвидуваше правна основа за формирање мобилни тимови. Целите на тимовите беа да се зајакне меѓуинституционалната соработка и да се зголеми идентификацијата на потенцијалните и жртвите на трговија со луѓе меѓу ранливото население. Последната ги вклучува државјаните и луѓето во движење</p> <p>Формирани се пет мобилни тимови во Скопје, Куманово, Тетово, Битола и Гевгелија. Критериумите за избор на градови беа: најголем број случаи, достапност на услуги, најголем број на луѓе кои се регрутирани и погранични градови каде што се присутни луѓе во движење. Секој тим има социјален работник од локалниот Центар за социјална работа (ЦСР), полицаец од Одделението и претставник од граѓанскиот сектор.</p>

Мобилните тимови се одговорни за: идентификација на лица/семејства ранливи на ТЛ, вклучувајќи потенцијални и жртви на трговија со луѓе. Тие го прават првичното упатување и идентификација, раната проценка на ризикот и обезбедуваат информации за достапната помош и поддршка.

ЦСР е одговорен да ги идентификува семејствата и лицата кои тимот треба да ги посети. ЦСР ги идентификува преку нивната база на податоци на лица/семејства кои веќе се во контакт со социјалните служби и имаат потреба од помош или се во ранлива ситуација. Пристапот до информации беше поддржан и со дистрибуција на информативни материјали на шест јазици (македонски, албански, ромски, англиски, фарси и арапски). Тимот ќе се состане и ќе направи месечен план кои семејства/лица ќе ги посетуваат и ќе вршат теренска работа најмалку два пати неделно.

Тимовите ги следат стандардните оперативни процедури (СОП) за идентификација на потенцијални и жртви на трговија со луѓе,²¹ и Програмата за работа на мобилните тимови која е усогласена со СОП.²² Доколку идентификуваат жртва или потенцијална жртва на трговија со луѓе, тимот ќе обезбеди безбедно засолниште, пристап до здравствени и образовни услуги, бесплатна правна помош и ќе ја информира жртвата за нејзините права, текот на постапката и нејзините улога и право на компензација. Работата на мобилните тимови е поддржана со средства од Фондот за директна помош. Овој фонд обезбедува поддршка во храна и хигиенски материјали, облека, медицинска помош, правна помош, обука за стручни вештини и други активности за реинтеграција и ресоцијализација на жртвите на ТЛ.

Поради СОВИД-19, теренската работа беше прекината во 2020 година и во текот на првата половина на 2021 година.

Клучни резултати

- Оваа практика го зголеми бројот на идентификувани и потенцијални жртви на трговија со луѓе, ја подобри соработката помеѓу институциите, помогна да се изгради доверба кај граѓаните во државните институции и овозможи граѓанските организации активно да се вклучат во обезбедувањето услуги заедно со државните институции.
- Во 2019 година, мобилните тимови идентификуваа 5 жртви на трговија со луѓе.²³
- Од 2015 до 2019 година, бројот на потенцијални жртви идентификувани од државните власти се зголеми, од 11 потенцијални жртви во 2015 година на 86 потенцијални жртви во 2019 година.²⁴

²¹ СОП е достапен [овде](#)

²² Во Северна Македонија, постојат три СОП кои ја водат работата на професионалците во идентификацијата на жртвите на ТЛ; СОП за работа со жртви на трговија со луѓе, СОП за деца без придружба и СОП за обработка на ранливи категории странски државјани.

²³ Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (2018&2019) Годишен извештај

²⁴ Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, годишни извештаи 2015 и 2020 г.

²⁴ Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, годишен извештај за 2018

	<ul style="list-style-type: none"> • Во 2021 година, мобилните тимови идентификуваа 10 потенцијални жртви на трговија со луѓе, од кои 5 се деца. Двајца (13 и 15 години) се идентификувани меѓу нерегуларните мигранти.²⁵ • Формиран фонд за директна помош. • Во 2018 година, 40 лица добија поддршка преку Фондот, 9 идентификувани жртви на трговија со луѓе и 31 потенцијална жртва на трговија со луѓе.²⁶
<p><i>Иновации/Научени лекции</i></p>	<p>Практиката е нова за земјата бидејќи активно ги вклучува граѓанските организации во обезбедувањето државни услуги. Државните органи ја користат експертизата на ГО за да ја надополнат нивната работа, а ГО се рамноправни партнери во давањето услуги со државните институции.</p> <p>Директниот контакт меѓу социјалните служби, полицијата и од друга страна ранливите семејства, ја гради довербата на луѓето во работата на државните институции. Исто така, помага да се подигне свеста за потенцијалните ризици за трговијата со луѓе, така што луѓето се способни да препознаат и спремни да пријават трговија со луѓе.</p> <p>Учеството на државните службеници во мобилните тимови беше обезбедено со промена на описот на нивните работни места. Описот на работата на социјалните работници и полициските службеници беше променет за да ја вклучи нивната работа во мобилните тимови како една од нивните основни задачи. На овој начин тие би можеле да бидат компензирани со време или пари од страна на нивните работодавци, за часовите вон канцеларија што ги поминуваат со мобилните тимови. Одржливоста останува проблем што се однесува до учеството на ГО бидејќи средствата не се обезбедени институционално, туку се потпираат на поддршка од надворешни донатори. МТСП истражува начини да обезбеди средства од локалните општини кои имаат наменети средства за поддршка на ГО кои обезбедуваат активности за социјална заштита на локално ниво.</p>
<p><i>Преносливост</i></p>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мал број на идентификувани потенцијални и жртви на трговија со луѓе. • Опкружување каде што населението покажува различни фактори на ранливост и дополнително е изложено на ризици, добивајќи услуги од социјалната заштита, подложни да станат жртви на трговија со луѓе. • Ниско ниво на свест и знаење за трговијата со луѓе кај ранливото население. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Државните власти имаат доверба и се подготвени да работат со ГО. • Препознатлив и воспоставен е мултидисциплинарен пристап во справувањето со потенцијалните и жртвите на трговија со луѓе. • Испораката на услугите е децентрализирана.

²⁵ Податоци за НМУ од 2021.

²⁶ Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, годишен извештај за 2018

- Постои законска основа за формирање и функционирање на тимовите.
- Одговорноста за управувањето со тимовите е во рамките на еден орган/институција.
- Посветени, образовани, квалификувани и високо искусни професионалци работат и во владините институции/услуги и во ГО.
- Тимот е добро мрежен и препознаен во рамките на националниот механизам за упатување и може да привлече ресурси и услуги (правно советување, засолниште итн.)
- Тимот е препознаен и интегриран во системскиот пристап за борба против трговијата со луѓе.

Назив на практиката	ГО ЈА ПОДДРЖУВА ПОЛИЦИЈАТА ВО РЕГИСТРИРАЊЕТО НА ЛУЃЕТО КОИ ЈА ПРЕМИНУВААТ ГРАНИЦАТА
Земја	Северна Македонија
Географски опсег	Локално, ограничено на јужната граница со Грција и северната граница со Србија
Резиме на пристапот	<p>Министерството за внатрешни работи и нејзината гранична полиција соработуваа со Здружението на правници на Македонија (МЗМП), граѓанска организација, за да обезбедат услуги за регистрација и упатување на лица во мешан миграциски контекст.</p> <p>Соработката започна по промената на Законот за азил и привремена заштита во јуни 2015 година. Со измените се вовеле нова можност луѓето да изразат намера да бараат азил. По измените на Законот, Граничната полиција на јужниот пограничен град Гевгелија почна да издава намери за барање азил на лицата во мешаните миграциски текови кои транзитираат низ државата. Регистрацијата и издавањето на намерите за барање азил е извршено во Полициската станица, која е во непосредна близина на железничката станица каде луѓето се качувале во возовите за да патуваат до северното погранично село Табановце.</p> <p>МЗМП ги започна своите теренски активности и секојдневно присуство на железничката станица од првиот ден кога граничната полиција почна да ги издава намерите за барање азил. Теренскиот тим, составен од двајца адвокати, дал информации за намерата за барање азил и постапката за азил, а и помогнал на граничната полиција во издавањето на намерите за барање азил. Со зголемениот број на дневни пристигнувања и зголемениот број на жени, семејства и ранливи групи, адвокатите на МЗМП почнаа да спроведуваат упатувања за заштита и приоритизација за регистрација на најранливите поединци.</p> <p>Со отворањето на Транзитниот центар Винојуг, (јужна граница) работниот опфат на МЗМП и тимот се прошири. Имаше 40 нови членови, од кои 8 беа теренски правници, 22 соработници за внесување податоци и 10 преведувачи од арапски и фарси. Соработниците за внесување податоци соработувале со граничната полиција и помагале при регистрацијата и издавањето барања за азил. Приоритет при регистрација и превоз имаа ранливите групи, како што се децата без придружба, трудниците, старите и болните. Теренските адвокати со помош на преведувачите обезбедија бесплатна правна помош и упатување.</p> <p>Покрај 24-часовното присуство на тимот на МЗМП на терен, лицата во мешана миграција имаа можност да добијат правен совет преку бесплатна телефонска линија. Повеќето повици на оваа линија ги упатиле самите луѓе, а неколку од активистите и хуманитарните работници кои биле со луѓето за време на повикот. Тимот на кол-центарот обезбеди информации за барањето за азил во полициска станица, упатување на адвокати на</p>

	<p>терен во случај на неформално враќање од Србија и изгубени документи за регистрација и упатување до Црвениот крст во случаи на разделување на семејството. Пристапот до информации беше поддржан и со дистрибуција на информативни материјали на англиски, арапски и француски на главните железнички станици и премини што ги користат луѓето во движење.</p> <p>Работата на тимовите на МЗМП, на границата и во Транзитниот центар, беше надолполнета со Антенските адвокати на МЗМП, иницијатива започната во 2014 година, со цел да се формира тим од адвокати низ целата земја, кој ќе обезбеди итно правно советување. и помош на барателите на азил долж транзитната рута и граничните влезни точки. Во 2015 година тимот беше составен од седум члена, а ги следеше случувањата во градовите со најголеми миграциски движења (Гевгелија, Битола, Кавадарци, Делчево, Куманово и Велес). Во 2016 година, мрежата порасна на девет Антенски адвокати, кои работеа на полето на следење на миграциските движења во седум региони низ земјата. Нивните активности опфаќаа мониторинг посети во близина на границите на места каде според достапните податоци се забележани најголеми миграциски движења.</p>
<p><i>Клучни резултати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Како резултат на соработката на МЗМП/граничната полиција, процесот на регистрација стана поефикасен. Службениците за внесување податоци на МЗМП, додека тесно соработуваа и ја поддржуваа Граничната полиција, го подобрија процесот на регистрација и значително го зголемија бројот на издадени намери за барање азил, што доведе до тоа што помалку луѓе во движење транзитираа низ Северна Македонија нерегистрирани. • За 10 месеци имало над 500.000 издадени намери и над 300.000 лица информирани за азил и законските процедури. Во истиот период се направени упатувања и интервенции за заштита на над 2.500 лица.²⁷
<p><i>Иновации/Научени лекции</i></p>	<p>Како дел од процесот на регистрација, тимовите идентификуваа лица на кои им беше потребна помош. Помагањето на луѓето кои транзитираат низ земјата се покажа како предизвик. Ова беше првпат државните органи да мораат да се пријават, но во исто време да им пружат помош на голем број луѓе кои транзитирале и не престојувале во државата. Националниот систем беше подготвен и користен за да им помогне на луѓето кои престојуваа во земјата, а не само за транзит. Во овој контекст, државата треба да работи на развивање на нови алатки кои ќе овозможат поддршка на луѓето додека транзитираат.</p> <p>Состојбата со регистрацијата на новопристигнатите за време на мигрантската криза 2015/2016 беше исклучителна, бидејќи во рок од 24 часа имало 15.000 новопристигнати. Како дел од процесот на</p>

²⁷ МЗМП (2016), Теренски извештај и МЗМП (2016), Годишен извештај

	<p>регистрација, создавањето можност за краток индивидуален скрининг или интервју со лицата кои пристигнуваат во земјата дополнително би дало позитивни резултати. Ова ќе им даде можност да пријават проблеми или да спроведат некаков вид упатување врз основа на ранливост.</p> <p>Дополнително, ставањето фотографија на апликантот на формуларите за регистрација може да придонесе за правилна идентификација и да се избегне потенцијална злоупотреба.</p>
<p><i>Преносливост</i></p>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Потреба за краток временски период да се регистрира голем број луѓе во мешан миграциски контекст. • Недоволно знаење кај граничната полиција за идентификување и упатување на лица во ранлива ситуација. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Полицијата има доверба и е подготвена да работи заедно со ГО. • Постои законска или административна рамка која го утврдува процесот на регистрација и упатување на лица. • Вешти и искусни професионалци од ГО постојат и можат да обезбедат високо специјализирани услуги. • На располагање се флексибилни човечки и финансиски ресурси кои можат да го следат приливот на луѓе и да ја зголемат работата.

Назив на практиката **ЛИЦЕНЦИРАЊЕ НА ГО ЗА ДАВАЊЕ УСЛУГИ**

Земја	Србија
Географски опсег	Локален
Резиме на пристап	<p>Министерството за труд, вработување, ветерани и социјални работи (во натамошниот текст: Министерство) и додели лиценца на граѓанската организација (ГО) Атина за давање услуга „потпомогнато домување“ на жртвите на трговија со луѓе.</p> <p>Српскиот закон за социјална заштита (2011 г)²⁸ пропишува лиценцирање како опција за давање социјални услуги, а дополнително се уредува со следните правилници: Правилник за лиценцирање на организациите за социјална заштита, Правилник за услови и стандарди во давање услуги од социјална заштита, Правилник за професионални работи во социјалната заштита. Заштита и Правилникот за лиценцирање на стручни работници во социјалната заштита.</p> <p>Како дел од процедурата за лиценцирање, државата испитува дали организација или институција ги исполнува критериумите и пропишаните услови за давање услуги од социјална заштита. Исходот од оваа постапка е лиценца, документ со кој се потврдува дека барателот ги исполнува утврдените услови. Лиценцата ја издава Министерството за времетраење од шест години со можност за продолжување или ограничена лиценца која може да се издава само еднаш и за период не подолг од пет години. По истекот на рокот на важност, лиценцата може да се продолжи за истиот период по истата постапка како и за добивање лиценца. Доколку не се почитуваат условите пропишани со Правилникот за лиценцирање, лиценцата може да биде суспендирана и/или одземена.</p> <p>Основана во 2003 година, ГО Атина се фокусира на борбата против трговијата со луѓе и сите форми на родово базирано насилство и обезбедување поддршка на жртвите. Во 2018 година, граѓанската организација „Атина“ доби лиценца да обезбедува домување и помош на жртвите на половина пат или како што законот го дефинира - полунезависно живеење со поддршка. Ова стана првата лиценцирана услуга за жртви на трговија со луѓе во Србија.</p> <p>Процесот на лиценцирање на ГО Атина траеше една година. За да ја добие лиценцата, ГО Атина мораше да аплицира и да биде оценето дали организацијата ги исполнува сите стандарди пропишани во Правилникот за услови и стандарди за давање социјални услуги кои се задолжителни. Овој правилник пропишува два вида стандарди: структурни стандарди (организациски, инфраструктурни и кадровски барања) и функционални стандарди (како е процесот на сместување на лицето, проценка на потребите на лицето, планирање и давање услуги и експертиза во давањето на услугата). Локалните власти можат да воведат повисоки</p>

²⁸ Службен весник на Република Србија“, бр.24/11

	<p>стандарди за специфични услуги. Надзорот над работата на лиценцираните граѓански организации го врши Министерството преку инспекторот за социјална заштита. Еднаш годишно ГО Атина како лиценциран давател на услуги доставува Годишен извештај до Министерството. Извештајот се пополнува во софтверска програма развиена за известување.</p> <p>Во Србија, граѓанските организации ангажирани во обезбедувањето социјални услуги, исто така, можат да добијат средства преку владини грантови. Законот за здруженија дава неколку можности за финансирање, имено, од државниот буџет, буџетите на автономните покраини или општинските/градските буџети. Според Законот, финансирањето треба да се обезбеди преку отворен конкурс, а договорите ги потпишуваат државните органи. Националниот буџет вклучува линии за финансирање на социјалните услуги обезбедени од ГО. Иако пронаоѓањето можност е вклучено во законот, ГО Атина допрва треба да добие државни средства.</p>
<p><i>Клучни резултати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Во периодот 2018-2020 година, ГО Атина обезбеди услуги на 56 жени и девојки. Од нив 41 се домашни државјани, 10 бегалци и 5 странци. Се покажа дека оваа услуга е исклучително важна и неопходна за да се постигне успешно закрепнување на жртвите. Една третина од вкупниот број идентификувани жртви ја користеле оваа услуга, што укажува на голема потреба за нејзино постоење.
<p><i>Иновации/Научени лекции</i></p>	<p>Владата издаде стандардни оперативни процедури (СОП) за идентификација, упатување и поддршка на жртвите на трговија со луѓе, вклучувајќи стандардизирани индикатори и упатства за идентификација на жртвите. Сепак, СОП треба да обезбедат јасни улоги и одговорности за граѓанското општество. Во спротивно, може да биде голем предизвик за граѓанските организации кои обезбедуваат лиценцирани услуги да ги планираат своите активности и услуги за жртвите на трговија со луѓе без да знаат дали и до кој степен нивните услуги ќе бидат вклучени во процесот на упатување. Затоа, ажурирањето на националниот механизам за упатување може да биде начин за напредување. Тоа може да помогне во формализирањето на соработката со граѓанските организации и делегирањето на нивните специфични улоги и одговорности, со што ќе се осигури дека жртвите имаат пристап до сите потребни услуги за поддршка, особено ако услугите што ги обезбедуваат граѓанските организации се единствените специјални услуги достапни за одредени ранливи групи, како онаа за луѓето. жртви на трговија со луѓе.</p> <p>Обезбедувањето на квалитетот и усогласеноста со стандардите поставени од Владата се важни и мора да бидат воспоставени. Меѓутоа, кога државата ги аутсорсинг услугите преку лиценцирање, имателот на лиценцата треба да има доволно независност за да ја измени услугата/пристапот кон секое конкретно лице. Не смее да се заборава дека услугата првенствено е создадена со цел да одговори на специфичните потреби на одредени поединци и да не ги пополнува формалните празнини во системот.</p>

Преносливост

Оваа практика е релевантна во контексти каде што има недостиг од државни служби за справување со потребите на жртвите на трговија со луѓе.

Практиката е применлива во земји каде:

- Постои законска или административна рамка за лицензирање на ГО.
- Државните органи се подготвени и сакаат да ја формализираат својата обврска преку официјален договор со ГО.
- Воспоставен е државен систем за инспекција и мониторинг за да се обезбеди усогласеност.
- Вешти и искусни професионалци од граѓански организации постојат и можат да обезбедат високо специјализирани услуги.
- За поддршка на услугата се издвојуваат државни финансиски средства.
- Постои национален механизам за упатување.
- Државата нема капацитет самата да развие или одржува одредени неопходни услуги.
- Граѓанските организации имаат улога и сочинуваат дел од националниот механизам за упатување. Таквата улога е јасно артикулирана во регулаторната рамка.

Назив на практиката РАБОТА НА ГО ВО ПРИЕМ И ТРАНЗИТНИТЕ ЦЕНТРИ

Земја	Северна Македонија
Географски опсег	Локално, ограничено на јужната граница со Грција и северната граница со Србија
Резиме на пристап	<p>ГО Отворена порта /Ла Страда беше договорен да регрутира, води, обучува и надгледува теренски тимови кои ќе обезбедат поддршка на Министерството за внатрешни работи (МВР) и Министерството за труд и социјална политика во обезбедувањето услуги на луѓе во мешани миграциски контексти . Теренската работа започна во 2014 година, со поддршка на ГО на МВР во Прифатниот центар за баратели на азил Визбегово (во натамошниот текст: Центар Визбегово), каде што ГО обезбеди психосоцијална поддршка и советување, едукативни и професионални работилници, хуманитарна помош итн. Во 2015 година , обемот на работата беше проширен и опфати формирање тимови за информирање на северната и јужната граница на Северна Македонија. Отворена порта/Ла Страда²⁹формираше вкупно седум теренски тимови кои работеа 24/7. Четворица беа во Прифатните и транзитните центри, на северната граница со Србија и на јужната граница со Грција, еден беше во Центарот Визбегово и два мобилни теренски тима лоцирани на јужната и северната граница. Теренските тимови вработија 120 лица со различно потекло од социјална работа, педагогија, психологија, преведувачи итн.</p> <p>Општата цел на овие тимови беше да ги идентификуваат најранливите од лицата кои беа во центрите или во движење, да ги идентификуваат нивните потреби и да ги упатат до службите. Имаше два вида теренски тимови, едниот обезбедуваше психосоцијална поддршка, вклучувајќи идентификација на жртвите на ТЛ, а другиот обезбедуваше образовни и професионални услуги на децата. Примарни целни групи за теренската работа беа семејства, жени, деца, самохрани родители, жртви на родово и сексуално насилство, деца без придружба, како и мажи кои покажуваат знаци на траума.</p> <p>Во периодот од средината на 2015 година до почетокот на март 2016 година, теренските тимови се соочија со тешкотии да ги проценат и/или идентификуваат ризиците, поради големиот број на луѓе кои влегуваат во Северна Македонија и нивното кратко времетраење на престојот. Од март 2016 година, кога границата беше затворена, луѓето почнаа да престојуваат од неколку дена до еден месец во центрите. Потоа, теренскиот тим проактивно им пристапи на луѓето кои беа сместени во центрите. За секое лице кое беше оценето дека има потреба од поддршка, теренскиот тим ќе создаде индивидуален план за акција што ќе се испорача преку индивидуални или групни сесии. Посебно внимание беше посветено на децата без придружба, лицата со попреченост и децата одвоени од нивните семејства. Овие три групи се сметаа за поранливи да станат жртви на трговија со луѓе, па затоа им беше овозможено советување како превентивна мерка.</p>

²⁹ Надградувајќи се на успешната соработка со МВР и МТСП, во 2018 година Open Gate/La Strada беше вклучена во мобилните тимови кои ги поддржаа напорите за идентификација на ТЛ, опишани како прва практика во овој дел.

	<p>Open Gate/La Strada го разви концептот за услугата, ги идентификуваше и ангажираше членовите на тимот, разви листа на индикатори за идентификување на жртвите на трговија со луѓе, подготви прирачник за теренските тимови и алатки за спроведување интервју и управување со случаи. Дополнително, ГО обезбеди ориентација и обука за теренските тимови, граничната полиција и претставниците на ЦСР фокусирајќи се на идентификација/упатување на жртвите на ТЛ и разви програма за превенција од изгорување при работа со траума.</p> <p>ГО исто така разви прекугранична соработка со Грција и Србија и кога грчкиот партнер ќе идентификува потенцијална жртва на трговија со луѓе, Отворена порта/Ла Страда ќе ги добие овие информации, а ГО ќе ги пренесе информациите на српските партнери. Покрај тоа, ГО разви мапа на организации кои можат да обезбедат поддршка на жртвите на рутата, но и листа на организации кои можат да обезбедат поддршка во нивната крајна дестинација, како што се Австрија, Германија итн. ГО исто така разви алатка за самооценување со цел потенцијалните и жртвите на трговија со луѓе да бидат свесни за тоа што е трговија со луѓе за да можат самите да препознаат дали биле/се жртви на трговија со луѓе.</p>
<p><i>Клучни резултати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Развиен модел на теренска работа во прифатните и транзитните центри. Моделот вклучуваше развој на концепт за услугата, идентификација и ангажирање на теренски тим, обука на тимот, развивање листа на индикатори за идентификување на жртвите на трговија со луѓе, развој на прирачник за теренска работа и алатки за спроведување интервју и управување со случаи. • Во периодот од 2015 до 2019 година, теренските тимови поддржаа 118.610 лица, од кои 30.459 мажи, 44.128 жени и 44.023 деца (4.201 деца без придружба)³⁰ • Помеѓу 2015 и 2018 година, теренските тимови идентификуваа 267 потенцијални жртви на трговија со луѓе.³¹
<p><i>Иновации/Научени лекции</i></p>	<p>Системот за идентификација и упатување беше воспоставен на државно ниво, но тој систем не функционираше во прифатните, транзитните или центрите за баратели на азил. Да се биде брзо и лесно приспособливо беше од клучно значење за време на европската мигрантска криза во 2015-2016 година. Затоа, изборот на ГО за партнер беше добар модел, бидејќи ГО беше брза, флексибилна и приспособлива да ја пополни празнината во испораката на државните услуги во вонредна ситуација.</p> <p>Луѓето кои се движат брзо, и од една земја во друга, навистина не сакаат да застанат и да останат додека не стигнат до крајната дестинација, без разлика дали се тие или не се идентификувани како потенцијални или вистински жртви. Најголем предизвик останува кратката временска рамка, кога луѓето не престојуваат, да се идентификуваат (потенцијалните и) жртвите на трговија со луѓе.</p>

³⁰ <https://lastrada.org.mk/wp-content/uploads/2020/10/migracija.pdf>

³¹ <https://lastrada.org.mk/wp-content/uploads/2019/04/Human-trafficking-in-context-of-migration-and-refugee-crises-2015.pdf> и Годишниот извештај на Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, достапно е овде

	<p>Многу луѓе во движење доживеале тешкотии и биле изложени на трауматски настани во нивната земја на потекло, но и на патот., Како резултат на тоа, тие покажувале слично или исто однесување како жртвите на трговија со луѓе, па дури и кога биле идентификувани како жртви на трговија со луѓе, тие не сакаа да останат. Така, важно беше да се создаде врска во обезбедувањето услуги во различни земји и да се воспостави прекугранична соработка.</p> <p>Во обезбедувањето услуги, клучна е координацијата меѓу различните страни. Во овој случај тоа беа државните институции, ГО и меѓународните организации. Затоа, важно е уште од самиот почеток да се дефинираат сите услуги што ќе се даваат и каква ќе биде улогата на секој поединец/институција/организација во испораката на таа конкретна услуга.</p> <p>Кога организацијата развива концепт за нова услуга, како што е оваа, тогаш документирањето на услугата треба да биде дел од почетниот концепт што го развивате за споменатите услуги. Услугата треба да биде детално документирана.</p>
<p><i>Преносливост</i></p>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостиг на систем за идентификација и упатување достапен во приемните, транзитните или центрите за баратели на азил. • Некоординација помеѓу граничната полиција и службите за идентификација и упатување. • Брзо движечко ранливо население кое доживува повеќекратни трауми и е во група со висок ризик за трговија со луѓе. • Недоволна свест за шверцот на луѓе и трговијата со луѓе, кај локалното население каде што има мешана миграција. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постои национален систем за идентификација и упатување. • ГО имаат улога и сочинуваат дел од националниот механизам за упатување. Таквата улога е јасно артикулирана во регулаторната рамка. • Државните органи се подготвени и сакаат да соработуваат со ГО. • Вешти и искусни професионалци од граѓански организации постојат и можат да обезбедат високо специјализирани услуги. • Државните органи и граѓанските организации го делат истото разбирање за тоа што е трговија со луѓе и применуваат слични пристапи за идентификација и упатување на потенцијалните и жртвите на трговија со луѓе. • Сите страни се отворени за прекугранична комуникација и соработка. • Локалните заедници се посветени на учество во активности за подигање на свеста. • Ниско ниво на свест и знаење за трговијата со луѓе кај ранливото население.

Назив на практиката **МОДЕЛ НА СОЦИЈАЛНА РАБОТА ВО ИТНИ СЛУЧАИ**

Земја	Северна Македонија
Географски опфат	Локално, ограничено на јужната граница со Грција и северната граница со Србија
Резиме на пристап	<p>Министерството за труд и социјална политика (МТСП) во партнерство со невладини и меѓународни организации вовеле модел на социјална работа во итни случаи. Тие инсталираа раководители на случаи во Прифатните и транзитните центри (во натамошниот текст: Центар), обезбедувајќи идентификација на ранливото население и пристап до службите за заштита.</p> <p>За време на миграциските кризи во 2015 и 2016 година, имаше голем прилив на луѓе кои пристигнуваа на македонско-грчката граница на југ и продолжуваа кон македонско-српската граница на север. Фокусот на граничната полиција беше на проверка на документите на луѓето кои пристигнуваат на границата, а тие немаа човечки капацитет или знаење да ги идентификуваат или поддржат луѓето на кои им е потребна заштита, како што се жртвите на трговија со луѓе. Откако биле евидентирани лицата на граница, биле упатени во Центар, исто така на граница.</p> <p>На почетокот немаше присуство на локалниот Центар за социјална работа (ЦСР), бидејќи ЦСР со седиште во Гевгелија и Куманово, двата града најблиску до границите, веќе беа преоптоварени со заедничкиот обем на предмети. Во 2017 година, МТСП одлучи да постави социјален работник во Центрите, кој ќе биде раководител на случаи. Сепак, недостигаа социјални работници за да одговорат на потребите за заштита на населението во транзит, па тие мораа да вработуваат нови луѓе. Овие луѓе би се пријавиле во ЦСР во Гевгелија или Куманово, но би биле распоредени во соодветниот Центар.</p> <p>Раководителите на предмети првично беа ангажирани во рамките на МТСП и беа платени со средства од донатори. Постигнат е договор, на највисоко ниво, меѓу МТСП и донаторот за излезна стратегија и одржливост. Стратегијата беше да се доделат раководителите на случаи во локалните ЦСР каде што има капацитети за прием и помош за луѓето во движење, во зависност од потребите во моментот на преземањето.</p> <p>Главната улога на раководителот на случајот беше да ги идентификува ранливите групи на луѓе и да ги усогласи со услугите што можеби ќе им бидат потребни. Услугите варираат од назначување старател, пристап до здравствени услуги, сместување во центар за азил, поврзаност со член на семејството до пристап до безбедна куќа за деца кои биле сведоци и/или жртви на криминал, како што е трговијата со луѓе. Раководителот на случајот прво би завршил првична проценка на ранливоста и врз основа на проценката би направил акционен план заедно со лицето кое било цел на планот. Раководителите на случаи служеа како координатор и врска помеѓу различни системи, социјална заштита, здравство, азил итн.</p> <p>Претходно, системот за социјална заштита не беше активно вклучен или директно да дава услуги во итни случаи. Затоа, имаше потреба од обука на државните социјални работници за социјална и детска заштита во итни случаи. За таа цел, Државниот завод за социјални дејности изработи пакет обука за работа во хуманитарни вонредни состојби, природни катастрофи, војни и внатрешни судири и ги обучи државните социјални работници, со</p>

	<p>што се обезбеди подготвеност и одржливост на услугите за слични идни ситуации. Дополнително, секоја ЦСР назначи фокусна точка за луѓето од мешаните миграциски текови. На овој начин, раководителите на случаи од Центрите имаа директен пристап до ЦСР преку овие фокусни точки.</p>
<p><i>Клучни резултати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Развиен модел за социјална работа во итни случаи. Моделот вклучува првична проценка и интервју со ранливата личност, развој на персонализиран план, упатување и пристап до услуги, развој на материјал за обука и обука на персоналот. • Стратегија за излез и одржливост договорена меѓу МТСП и донаторот, на највисоко ниво. • Тимот на Прифатниот центар се прошири со социјални работници. • Прирачник за обука изработен од Државниот завод за социјални дејности. • Помеѓу септември и декември 2017 година, вкупно 164 социјални работници беа обучени на теми поврзани со заштита на децата и работа со адолесценти во итни случаи.³² • Се зајакна меѓуагенциската координација и упатувањето, а се подобри и споделувањето информации.
<p><i>Иновации/Научени лекции</i></p>	<p>Иновативниот пристап е обука на социјалните работници да работат во итни случаи. Вообичаена целна група која добива обука за работа во итни случаи се полицајци, лекари, противпожарни бригади, но не и социјални работници. Развојот на моделот на социјална работа во итни случаи беше новост за земјата. Пред да го моделира овој пристап, социјалниот работник не знаеше што да прави во итен случај и не сакаше да биде вклучен.</p> <p>Овој пристап вклучува ангажирање на менаџери на случаи надвор од системот. Како такви, раководителите на случаи требаше да изградат доверба и соработка со колегите кои беа внатре во системот. Ќе беше подобро ако раководителите на случаи доаѓаа од внатрешноста на системот и потоа само ги обучуваат, наместо да треба целосно да ги интегрираат во системот.</p>
<p><i>Преносливост</i></p>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вонредна состојба каде што на засегнатото население му се потребни услуги за социјална заштита. • Недостаток на знаење и вештини на граничните власти да ги идентификуваат и/или да ги поддржат луѓето на кои им е потребна заштита. • Недоволно знаење меѓу социјалните работници за да одговорат на потребите за заштита во итни случаи. • Лоша меѓуагенциска соработка. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постои целосно воспоставен и функционален систем за социјална заштита. • Системот за социјална заштита е приспособлив, фокусиран на потребите на луѓето и заштитата на нивните права. • Постои правна и/или административна рамка која гарантира дека моделот е вграден во системот за социјална заштита. • Во државниот систем за социјална заштита има доволно човечки ресурси.

³² UNICEF (2017) Refugee and Migrant Crisis in Europe Humanitarian Situation Report # 26

СОРАБОТКА И КООРДИНАЦИЈА

Практиките опишани овде доаѓаат од Австрија, Босна и Херцеговина, Северна Македонија и Србија. Тие ја прикажуваат соработката и координацијата помеѓу различни институции и организации во работата со жртви и/или потенцијални жртви на трговија со луѓе. Практиките покажуваат како податоците и информациите од теренот дале увид во функционирањето на Националниот механизам за упатување и како тој увид бил искористен за создавање попристапен механизам со подобро познавање на локалните околности. Понатаму, практиките опишуваат полициска истрага насочена кон жртвите за трговија со луѓе, направена во соработка со ГО, и како тоа води до подобра заштита на жртвите и повисоки стапки на пресуди. Овој дел, исто така, зборува за партнерство помеѓу Владата и ГО, партнерство кое ги обликува политиките и законодавството и ја дефинира националната агенда за трговија со луѓе. Но, исто така, претставува механизам за упатување и поддршка на жртвите како дел од прекуграничната соработка, која е клучна за борбата против транснационалниот криминал. На крајот, се прикажува како полицијата доделила повеќе човечки ресурси и обезбедила подобро локално присуство и како тоа може да доведе до повеќе идентификувани жртви и/или потенцијални жртви на трговија со луѓе.

Практиките презентирани овде се следните:

1. Реструктурирање на Националниот механизам за упатување засновано на податоци (Босна и Херцеговина)
2. Владата и ГО формираат партнерство (Северна Македонија)
3. Транснационална соработка на ГО (Србија со Австрија)
4. Полицијата и ГО ги здружуваат напорите за идентификување и поддршка на жртвите на трговија со луѓе (Австрија)
5. Националната полициска работна група ги поддржува напорите за рана идентификација на ТЛ (Северна Македонија)

Назив на практиката	РЕСТРУКТУРИРАЊЕ НА НАЦИОНАЛНИОТ МЕХАНИЗАМ ЗА УПАТУВАЊЕ ПРЕКУ ПОДАТОЦИ
<i>Земја</i>	Босна и Херцеговина
<i>Географски опсег</i>	Национален
<i>Резиме на пристап</i>	<p>Одделот за борба против трговија со луѓе при Министерството за безбедност на Босна и Херцеговина (БХ), преку консултативен процес и користење на податоци го реструктурира Националниот механизам за упатување (НМ).</p> <p>До 2020 година, босанската НМУ беше составена од четири регионални мониторинг тимови (НМТ) во Сараево, Бања Лука, Тузла и Мостар. Тимскиот состав беше претставници од различни министерства, агенциите за спроведување на законот, релевантните обвинителства (ОО), Центрите за социјална работа (ЦСР), здравствените и образовните институции и невладините организации. Нивниот главен мандат беше да воспостават локални механизми за упатување за идентификација и помош на жртвите. НМТ беа големи тела, во некои случаи со 60 до 70 членови, со што главно обезбедуваа форум за размена на информации. Поради нивната големина, оперативната координација и упатувањето во конкретни поединечни случаи на трговија со луѓе беше тешко. Работата на НМТ се засноваше на</p>

Правилата за заштита на жртви и сведоци на трговија со луѓе кои се државјани на Босна и Правилникот за заштита на странски жртви на трговија со луѓе.

Секоја година Министерството за безбедност подготвува извештај за состојбата со трговијата со луѓе во земјата и за напредокот што земјата го постигнала. При изготвувањето на извештајот, Министерството собира податоци и информации од различни институции и организации, вклучително и претставници на НМТ. Собраните податоци беа за бројот на идентификувани жртви, бројот на покренати обвиненија, колку судски постапки се завршени итн. Овие бројки беа ниски, а меѓу другото отсликуваа како функционира системот на НРМ, што значи дека неколку лица биле идентификувани и поддржани преку НМУ. Дополнително, имаше нови трендови и форми на трговија со луѓе кои се појавија со миграциските текови, за што требаше да се обучат НМТ.

Анализата на постојните податоци и информации покажа дека НМУ се обемни и премногу незгодни за да функционираат. Тие беа малку, со ограничен пристап до заедниците и немаа познавање на локалниот контекст. Овие се сметаа како некои од причините за малиот број на идентификувани жртви на трговија со луѓе. Како резултат на тоа, Одделот за борба против трговија со луѓе покренала иницијатива за подобрување на капацитетот на НМТ, за да се осигура дека тимовите обезбедуваат соодветна идентификација, помош и поддршка на жртвите на трговија со луѓе. Во 2019 година, Државниот координатор за борба против трговија со луѓе и илегална миграција го започна процесот на реструктурирање на НМТ. Во процесот беа вклучени различни институции од сите нивоа на власт. Беа остварени низа состаноци со членовите на НМУ, но и со претставници на министерствата за внатрешни работи на Федерацијата БХ, кантоните на БХ, Република Српска и полицијата на округот Брчко. Темата беше реорганизација и реконструкција на НМТ, но имаше и дискусија за поединечни случаи и улогите на различни институции/организации. Овие дискусии помогнаа да се изнесат предлози за улогата и составот на новите НМТ.

Во јануари 2020 година, Советот на министри ја усвои Стратегијата 2020–2023 за сузбивање на трговијата со луѓе, што ја даде основата за реформата на НРМ. Владата го заврши процесот на реструктурирање во 2021 година. Од првично четири НМТ, сега беа формирани 18 тимови за координација/мониторинг: десет во Федерацијата; шест во Република Српска; еден во округот Брчко; и еден сеопфатен тим на државно ниво. Тимовите за координација/мониторинг се состојат од претставници на владата и невладините организации и службеник на МВР како координатор, а се засновани на надлежност на ПО. Владата, со финансиска и техничка помош од НВО, ги обучи членовите на новите тимови за координација/мониторинг. Тие, исто така, организираа дискусии со ромската заедница за трговија со луѓе и регрутираа и обучија ромски активисти да се приклучат на тимовите за координација/мониторинг.

Клучната промена што се очекува со ова реструктурирање е поефикасна НМТ со зголемен опсег на достапност. Новите тимови за координација/мониторинг се помали по големина, со што се ослабува

	<p>адресирањето на претходниот систем, кога поради НМТ многу членови (60 до 70) координацијата и упатувањето во конкретни случаи на ТЛ беше тешко. Новите тимови за координација/мониторинг се во поголем број (18 во однос на 4 претходно). Како такви, тимовите ќе можат да допрат до повеќе луѓе на поголема територија, плус ќе имаат повеќе длабинско познавање на локалната ситуација, во споредба со старите НМУ.</p>
<p><i>Клучни резултати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • НМУ се реструктурираше и беа формирани осумнаесет тимови за координација/мониторинг.
<p><i>Иновации/Научени лекции</i></p>	<p>НМУ не треба да се смета за фиксен механизам, наместо флексибилен и прилагодлив. Следете, собирајте и анализирајте податоци кои доаѓаат од функционирањето на НМУ. Користете ги податоците за подобрување, приспособување или реструктурирање на НРМ за подобро да се задоволат потребите на жртвите на трговија со луѓе.</p> <p>Старите НМТ беа големи и малку. Тие немаа преглед на потребите на луѓето што живеат на територијата што ја покриваа НМТ. Со реструктурирање и воспоставување на се повеќе и помали тимови за координација/мониторинг, може да се дојде до повеќе луѓе на поголема територија и има подобра координација и преземање активности за поединечни случаи. Тимовите се подобро обучени, посвесни и поупатени.</p>
<p><i>Преносливост</i></p>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Неефикасен национален механизам за упатување кој не успева да ја покрие целата територија на земјата каде што е основан. • Мал број на идентификувани и упатени жртви на трговија со луѓе. • Потреба за прилагодување врз основа на докази на системите/механизмите кои се во моментот. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Воспоставен и функционира национален орган за борба против трговија со луѓе. • Постои функционален национален механизам за упатување. • Воспоставена е законодавна или административна рамка, која го утврдува процесот за собирање, анализа и дисеминација на податоци за трговија со луѓе. • Воспоставен е функционален систем за собирање податоци. • Во институцијата е поставен официјален систем за известување кој ќе врши собирање и известување податоци.

Назив на практиката **ВЛАДАТА И ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО ФОРМИРААТ ПАРТНЕРСТВО**

Земја	Северна Македонија
Географски опсег	Национален
Резиме на пристапот	<p>Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (Комисијата) е главната координативна структура за борба против трговијата со луѓе во земјата. Тоа е мултидисциплинарно тело, кое обединува различни владини и невладини актери кои се вклучени во обезбедувањето одговор против трговијата со луѓе и се занимаваат со прашања за нерегуларна миграција.</p> <p>Комисијата е составена од претставници од министерствата кои управуваат со прашањата за правда, полициски работи, социјална заштита и вработување, надворешни работи, здравство и образование. Во неговите членови се и членови на правосудниот систем и на Јавното обвинителство. Комисијата е предводена од Национален координатор, поддржан од двајца заменици национални координатори (еден одговорен за борба против трговијата со луѓе, а другиот за прашања за нерегуларна миграција) и секретар на Комисијата.</p> <p>Во рамките на Комисијата постои Секретаријат, кој функционира како оперативно тело на Комисијата, како и Подгрупа за борба против трговијата со деца која има фокус на децата и нивната заштита. Секретаријатот е составен од седумнаесет членови, а Подгрупата е составена од тринаесет члена. Членовите се претставници од Министерството за внатрешни работи, Канцеларијата на Националниот механизам за упатување, меѓународни организации, здруженија на граѓани и експерти од владини институции.</p> <p>Во рамките на овие две тела – Секретаријатот и Подгрупата – соработката меѓу владата и другите институции и организации е континуирана и силна, а сите членови се активни придонесувачи во работата на Комисијата.</p> <p>Секретаријатот ја користи експертизата и искуството на своите членови за да изгради посилен одговор на проблемите со трговијата со луѓе и нерегуларната миграција. На пример, заедно, членовите развиваат последователни стратегии и акциони планови. Годишниот оперативен план на Подгрупата се состои од активностите на сите членови на Подгрупата (Влада, ГО и меѓународни организации). Членовите придонесуваат со давање анализи и мислења, со изготвување закони и со давање ставови за законските измени кои се презентираат пред Владата и Собранието.</p> <p>Комисијата подготвува годишни извештаи за сите активности што ги спроведуваат нејзините членови, вклучувајќи ги и резултатите постигнати од ГО. Членовите на ГО исто така се вклучени во спроведување на истражувања и студии и дизајнирање и спроведување кампањи за подигање на јавната свест и се одговорни за директно обезбедување услуги, на пример за жртвите на трговија со луѓе поддржани од државните фондови.</p>

<i>Клучни резултати</i>	<p>Експертизата на ГО придонесе за дизајнирање на севкупниот одговор против трговијата со луѓе преку обезбедување на длабинско знаење за информирање на владиниот одговор и обликување на политиката и правната рамка. Поконкретно:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развиени Национална стратегија (-и) и Акциски планови. • Развиени и операционализирани стандардни оперативни процедури за идентификација и упатување на тргувани лица. • Различни закони ревидирани врз основа на анализа и или експертиза на членовите на Националната комисија и нејзиниот Секретаријат. • Во 2020 година изготвен е предлог Закон за обештетување на жртвите на кривични дела.
<i>Иновации/Научени лекции</i>	<p>Граѓанските организации и меѓународните организации имаат глас и еднаков третман во рамките на владината координативна структура. Тие се среќаваат редовно и често, што овозможува брзо следење и одговор на различни работи.</p>
<i>Пресносливост</i>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има многу актери, држави, граѓански организации, меѓународни организации и академски кругови кои се активни и треба да работат заедно во обезбедувањето на севкупниот одговор против трговијата со луѓе и кога се занимаваат со прашања за нерегуларна миграција.</p> <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Воспоставен е национален механизам за координација. • Постојат граѓански организации и меѓународни организации кои имаат знаење, искуство, вештини и ресурси. • ГО и меѓународните организации се формално вклучени и учествуваат во националниот механизам за координација. • Координацијата и соработката се приоритет за засегнатите страни.

Назив на практиката	ПРЕКУГРАНИЧНА СОРАБОТНА НА ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ
Земја	Србија и Австрија
Географски опсег	Национален
Резиме на пристап	<p>ГО Астра и ГО LEFÖ-IBF воспоставија транснационална соработка во упатувањето и поддршката на жртвите на трговија со луѓе.</p> <p>ГО Астра, со седиште во Србија, управува со СОС линијата за помош и работи на обезбедување насоки за програмите за помош и поддршка, правна помош, психолошко советување, медицинска помош, поддршка во текот на институционалните процедури, (ре)интеграција и социјална вклученост и помош во текот на процесот на враќање. Граѓанската организација LEFÖ е со седиште во Австрија, а меѓу другото раководи и со Интервентен центар за жртви на трговија со жени.</p> <p>Партнерството меѓу граѓанските организации започна во 2001 година и оттогаш трае. Тие соработуваат преку консултации и размена на знаења, учество на обуки и упатување на поединечни случаи. Случаите за кои досега соработувале се однесуваат на српски државјани, идентификувани како жртви на трговија со луѓе во Австрија. LEFÖ ја поддржува размената на контакти помеѓу ГО Астра и жртвите. Целта е кога жртвите ќе се вратат во Србија, да имаат контакт, информации и пристап до услугите, а ГО Астра да го поддржи нивното закрепнување и реинтеграција.</p> <p>Во некои случаи, жртвата ќе треба да се врати во Австрија со цел да сведочи пред судовите или да го поддржи нивното право да добие компензација. Во тие случаи, двете граѓански организации разменуваат редовни повици за да го планираат и организираат своето патување во Австрија и да разговараат за сите логистички прашања. Тие и обезбедуваат на жртвата патни билети, лекарски уверенија, доколку е потребно, и детални информации за судската постапка и овозможуваат средба со адвокат за да се разберат нивните права. Обезбедуваат и лице кое ќе ја пречека жртвата на аеродром. Откако лицето ќе даде изјава, граѓанските организации го организираат нивното враќање во Србија. Тие исто така ги олеснија изјавите на жртвите преку видео врска. Двете граѓански организации се во постојан контакт додека работат на некој случај.</p> <p>Во управувањето со случајот, тие соработуваат со различни државни органи, како што се полицијата, обвинителството, социјалните служби и други граѓански организации кои спроведуваат, на пример, програми за економско зајакнување. Бидејќи судските постапки може да бидат долги и може да траат неколку години, ГО обезбедува континуирана поддршка за тоа време, како што е информирање на жртвата за тоа што може да очекува на суд и обезбедување правна помош, информации за нивното</p>

	<p>право на компензација, информации за тоа која институција прави што да ги овласти жртвите за да можат сами да донесуваат одлуки, олеснувајќи ја поддршката од психолози и терапевти за жртвите на трговија со луѓе итн.</p>
<i>Клучни резултати</i>	<p>Во последните пет години, граѓанските организации соработуваа во околу пет случаи.³³</p>
<i>Иновации/Научени лекции</i>	<p>Кога повеќе страни работат заедно на еден случај, тоа вклучува многу координација и комуникација. Затоа, важно е да се воспостави систем за координација и комуникација и да се има јасна поделба на улогите и задачите, вклучувајќи временска рамка и средства за поддршка на дадената улога/задача. Се препорачува да се организираат редовни состаноци за да се разговара и да се оцени вашиот напредок во процесот и да се планираат идните чекори.</p>
<i>Преносливост</i>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Потреба од транснационална соработка за поединечни случаи. • Потреба од воспоставување структури за поддршка во постапките пред националните судски органи. • Мал број на судски постапки кои резултираат со осуда. • Неостварување на правото на компензација. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постојат граѓански организации кои имаат знаење, вештини и ресурси за поддршка на жртвите на трговија со луѓе. • Воведени се посебни мерки за заштита на жртвата на трговија со луѓе за време на судењето и додека тие даваат изјава. • Правото на компензација е законско право. • Постојат достапни финансиски средства.

³³ Информациите добиени преку интервју со клучните засегнати страни.

Назив на практиката	ЗАЕДНИЧКИ НАПОРИ НА ПОЛИЦИЈАТА И ГО ЗА ИДЕНТИФИКУВАЊЕ И ПОДДРШКА НА ЖРТВИТЕ НА ТЛ
Земја	Австрија
Географски опсег	Национален
Резиме на пристап	<p>Сојузното Министерство за внатрешни работи (во натамошниот текст: Министерството) заедно со ГО LEFÖ-IBF соработуваат за идентификација на жртвите на ТЛ и истрага на случаи. Главната цел беше да се создаде пристап насочен кон жртвата и да се заштити жртвата на трговија со луѓе.</p> <p>Соработката со ГО започна во 2001 година, кога полицијата и ГО заедно присуствуваа на семинари. Ова обезбеди форум за полицијата и ГО да имаат дискусии и размена на знаење, но што е најважно, и помогна на полицијата да стекне перспектива насочена кон жртвата и разбирање за тоа како треба да пристапи и да ја води истрагата со жртвата во срцето на тоа.</p> <p>Правна основа за оваа соработка е потпишан договор меѓу Министерството и ГО. Законот за безбедносна полиција, заедно со Законот за заштита на податоци, ја дава основата за договор меѓу ГО и Министерството и за ГО да има пристап до информациите за случајот. На почетокот, ГО склучуваше ограничен договор на три години, но подоцна беше заменет со договор за соработка на неопределено време, кој секоја од страните може да го раскине со отказан рок од една година. Денес, LEFÖ-IBF работи на национално ниво во име на Сојузното Министерство за внатрешни работи и Федералното Министерство за образование и женски прашања.</p> <p>Министерството ја смета ГО за партнер и суштински дел од истражниот тим. ГО е вклучена во случајот за трговија со луѓе од самиот почеток со идентификација на жртвите на трговија со луѓе. Процесот на упатување од Министерството до ГО се заснова на внатрешна уредба на Министерството, која на полициските службеници им дава упатства како да постапат во случаите на трговија со луѓе. Во тие случаи, полицијата треба да ги упати жртвите на трговија со луѓе кај специјализираните невладини организации (предмет на согласност на жртвата). Покрај соработката за поединечни случаи, LEFÖ-IBF нуди обука за полицијата на редовна основа и нивната блиска соработка овозможува блиска проценка на безбедноста и размена на информации за какви било потенцијални закани.</p> <p>Кога се соработува на случај, жртвата е во центарот на сите дејствија, а целиот процес е организиран околу заштита и грижа на жртвата и обезбедување на жртвата со знаење за нивните права и информации за достапните услуги, вклучително и во однос на релевантните судски и административни постапка. Покрај информациите за нивните права, жртвата се консултира и за сите одлуки кои имаат влијание врз нивниот живот. Кога жртвата е дете, органите за млади и социјална помош се исто така поканети да го поддржат детето, а интервјуто со детето може да се спроведе во соба за интервјуирање погодна за децата.</p>

	<p>Најмалку еднаш годишно, сите засегнати страни (ГО, судии, обвинители, полиција) се собираат на тркалезна маса за да разговараат за процедури, конкретни случаи или добри примери за нивната заедничка работа.</p>
<i>Клучни резултати</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Официјализираната соработка помеѓу полицијата и ГО доведе до воспоставување на пристап насочен кон жртвите во идентификацијата и истрагата на случаите на трговија со луѓе. • Државата обезбеди средства за целосно покривање на операциите на LEFÖ-IBF. Средствата доаѓаат од буџетите на Сојузното Министерство за внатрешни работи и Сојузното Министерство за образование и женски прашања.
<i>Иновации/Научени лекции</i>	<p>Спроведувањето на истрага со доволно квалитет бара соработка, ресурси и време. Во минатото, работата на полицијата беше насочена кон цел/осомничен, само за собирање докази како дел од истрагата. Сепак, полицијата дозна дека истрагите ориентирани кон жртвите ѝ помагаат на полицијата да напредува понатаму во случајот против осомничениот во истрагата и градењето доверба со жртвата е од суштинско значење. Доколку истражниот тим не постигне добро ниво на доверба кај жртвата, има многу мали шанси за соработка, а следствено, многу мал успех во случајот.</p> <p>Градењето тим меѓу полицијата и ГО е процес, и може да потрае од три до пет години соработка за да се достигне ниво на доверба и разбирање и да станат блиски партнери кои работат заедно на некој случај. Работата заедно како мал тим на семинари и обуки за полициските единици или националните чинители помага да се изгради таа доверба и соработка.</p>
<i>Преносливост</i>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недостаток на пристап насочен кон жртвите во полициските истраги. • Жртвите не се подготвени да соработуваат со државните органи. • Мал број на судски постапки кои резултираат со осуда. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постои национален систем за идентификација и упатување. • Граѓанските организации имаат улога и претставуваат дел од националниот механизам за упатување, а таквата улога е јасно артикулирана во регулаторната рамка. • Државните органи се подготвени и сакаат да соработуваат со ГО. • Постојат граѓански организации кои имаат знаење, вештини и ресурси за поддршка на жртвите на трговија со луѓе. • Достапни се финансиски средства.

Назив на практиката	ПОДДРШКА НА НАЦИОНАЛНАТА ПОЛИЦИСКА РАБОТНА ГРУПА ЗА НАПОРИТЕ ЗА РАНА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ТЛ
Земја	Северна Македонија
Географски опсег	Национален
Summary of approach	<p>Министерството за внатрешни работи (МВР) и Јавното обвинителство за гонење организиран криминал (во натамошниот текст: Обвинителство) формираа Национална единица за сузбивање на криумчарење мигранти и трговија со луѓе (во натамошниот текст: Работна група).</p> <p>Формирањето на Работната група беше предвидено во рамките на Националната стратегија за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти (2017–2020) како механизам кој ќе ги изгради националните капацитети и ќе ја зголеми ефикасноста на полицијата и обвинителството во борбата против криумчарењето мигранти и трговијата со луѓе. и да ја подобрат нивната координација и соработка. Стратегијата беше основа за формирање на Работната група.</p> <p>Работната група е формирана во 2018 година по потпишувањето на Меморандум за соработка меѓу МВР и државното јавно обвинителство. Нејзиниот мандат е тригодишен, со можност за продолжување. Работната група се финансира од доделените буџети на МВР (кадровски и оперативни трошоци), како и од средства од донатори (опрема и обука).</p> <p>Работната група ја предводи обвинител, нејзиниот заменик-шеф е исто така обвинител, а помошник-началникот е припадник на полицијата, кој во исто време е и началник на МВР на Одделот за сузбивање на трговија со луѓе и криумчарење мигранти. Работната група има 32 постојани полицајци, 14 полицајци кои работат на централно ниво и 16 полицајци кои работат на локално ниво, по двајца во осумте сектори за внатрешни работи. Работната група има и аналитичар и тесно соработува со 21 фокусна точка од различни полициски оддели (гранична полиција, компјутерски криминал, меѓународна национална криминалистичка полициска соработка на меѓународно ниво итн.) кои ја поддржуваат истрагата во зависност од случајот што се истражува.</p> <p>Улогата на 16-те полицајци кои работат на локално ниво е да собираат информации и податоци за кривичните дела и сторителите на кривичното дело, а исто така да спроведуваат рано откривање и идентификација на жртвите на трговија со луѓе. Десет од 16-те полицајци кои работат на локално ниво станаа членови на мобилните тимови за рана идентификација на потенцијалните жртви на ТЛ, формирани во рамките на Националниот механизам за упатување.</p> <p>Како дел од својата работа, Работната група следи различни стандардни оперативни процедури (СОП) за работа со жртви на трговија со луѓе и деца без придружба и обработка на ранливи категории странски</p>

	<p>државјани. Овие СОП се насочени кон различни институции и поттикнуваат мултисекторски пристап во работата со жртви или потенцијални жртви на трговија со луѓе. Работната група исто така ги следи стандардните оперативни процедури на МВР за проценка на ризик и управување со ризик, што им помага да ги идентификуваат и ублажат ризиците во однос на жртвата, сторителот, полициските службеници и самата истрага.</p> <p>Од првиот контакт со жртвата, Работната група обезбедува информации за жртвата за нивните права; достапноста на медицински, социјални и правни услуги; и различните судски постапки (судење и компензација) за кои може да биде потребно учество на жртвата. Социјалните служби се повикуваат кога Работната група идентификува жртва која е дете, деца без придружба, мигрант или лице со попреченост. Работната група соработува со различни граѓански организации и ги упатува жртвите на специјализирани услуги, како што се засолништата, или ја зголемува свеста преку настани и присуство на социјалните медиуми, но, исто така, заедно со ГО обезбедува обука за други професионалци, како што се трудовите инспектори.</p>
<p><i>Клучни резултати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Бројот на идентификувани жртви постепено се зголеми од 2 во 2017 година, на 7 во 2020 година. Поголемиот дел од идентификуваните жртви беа жени.³⁴ • Од 2015 до 2019 година, бројот на потенцијални жртви идентификувани од државните власти се зголеми речиси 8 пати, од 11 потенцијални жртви во 2015 година на 86 потенцијални жртви во 2019 година. Поголемиот дел од потенцијалните жртви беа жени.³⁵
<p><i>Иновации/Научени лекции</i></p>	<p>Доделувањето ресурси и обезбедувањето локално присуство беше клучно за успехот на оваа практика и зголемувањето на бројот на идентификувани жртви и потенцијални жртви на трговија со луѓе. Со формирањето на Работната група беа распределени повеќе човечки ресурси (тимот порасна од 5 на 32 лица), беше обезбедено локално присуство, при што повеќе од половина од членовите на Работната група доаѓаат од осумте сектори за внатрешни работи и преку со распоредување на мобилни тимови, полицијата беше вклучена во рано откривање и идентификација на жртвите и потенцијалните жртви на трговија со луѓе.</p> <p>Иако Работната група е институционализирана во рамките на МВР и Обвинителството, одржливоста останува прашање. Има тригодишен мандат (со можност за продолжување), неговото постоење се заснова на Националната стратегија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција и бара политичка волја да продолжи да постои. Можно решение може да биде вклучување на Работната група во организациската структура на МВР.</p>

³⁴ North Macedonia, EU Progress Reports from 2017 to 2021.

³⁵ National Commission to Combat Human Trafficking, Annual Reports 2015 and 2020.

	<p>Се препорачува обвинителите кои се членови на Работната група да бидат целосно посветени/специјализирани за случаи на трговија со луѓе и да не преземаат други случаи на организиран криминал. Знаењето и искуството на обвинителот, или недостатокот од нив, може да има големо влијание врз тоа како се води случајот, каков вид докази се собираат и колку добро жртвата е заштитена и дали е обезбедена нивната соработка.</p>
<p><i>Преносливост</i></p>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Воспоставен национален систем за идентификација и упатување. • Мал број идентификувани потенцијали и жртви на трговија со луѓе. • Централизиран систем за идентификација на жртвите на трговија со луѓе. • Недостаток на човечки ресурси за работа на идентификација и упатување. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постои национален систем за идентификација и упатување. • Одговорноста за управувањето со работната група е во рамките на еден орган/институција. • Јавните обвинители ја водат истражната постапка. • Постои законска и/или административна рамка која обезбедува работна група која е институционализирана.

РАЗВОЈ НА КАПАЦИТЕТИ

Практиките опишани овде доаѓаат од Северна Македонија и Србија. Практиките го нагласуваат континуираното учење и обука како начин да се достигне чекорот со променливите контексти и законодавството или да се изградат знаења/вештини на нов персонал. Практиките ја нагласуваат важноста да се има вграден систем за континуирана обука во националните институции одговорни за спроведување на обука на персоналот со цел да се обезбеди континуитет на квалификуван персонал на подолг рок. Практиките исто така укажуваат на користење на расположливата национална експертиза во развојот на наставната програма за обука, материјалите и обуката на персоналот.

Следниве практики се претставени подолу:

1. Опремени училишта да ги идентификуваат потенцијалните жртви меѓу училишното население (Северна Македонија)
2. Комесаријатот го поддржува учењето и континуираниот развој на персоналот (Србија)
3. Континуирана обука за процесот на азил за сите полицајци кои работат на азил (Северна Македонија)

Назив на практиката	УЧИЛИШТА ОПРЕМЕНИ ДА ИДЕНТИФИКУВААТ ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА НА ЛУЃЕ МЕЃУ УЧИЛИШНО НАСЕЛЕНИЕ
Земја	Северна Македонија
Географски опсег	Национален
Резиме на пристап	<p>Бирото за развој на образованието (во натамошниот текст: Бирото) во партнерство со две граѓански организации и академската заедница разви и испорача информации и материјали за обука наменети за населението во основно и средно училиште. Целта е спречување на трговијата со луѓе и откривање, зголемена идентификација и упатување на жртви и потенцијални жртви на трговија со луѓе.³⁶</p> <p>Процесот започна со организирање на пет фокус групи од страна на Бирото со образовен кадар од основните и средните училишта. Целта беше да се подготват индикатори за идентификување на децата жртви на трговија со луѓе. Ова беше придружено со обука на обучувачи, изработка на прирачник за обука, развој на информативни и едукативни материјали за дополнување на обуката, започнување на обука насочена кон наставниците и образовниот кадар во основните и средните училишта и информативни сесии насочени кон родителите и децата. Сите активности беа поврзани со постојните подзаконски акти и стандардни оперативни процедури за справување со насилството во училиштата и справување со жртви на трговија со луѓе.</p> <p>Бирото го започна процесот со обука на обучувачи (ТТ) за професионалците од сопствената листа на обучувачи. Техничкиот договор опфати, меѓу другото, упатства за тоа како да се откријат и идентификуваат жртвите на трговија со луѓе и како да се спроведе интервју со дете жртва или потенцијална жртва на трговија со луѓе.</p>

³⁶ реба да се напомене дека оваа практика се однесува на идентификација на жртвите на ТЛ меѓу државјаните во Северна Македонија. Оваа практика не ги таргетира луѓето во движење.

	<p>Родово чувствителен пристап за работа со деца беше вклучен како дел од ТоТ. Бирото разви прирачник за наставниците, како и информативни и едукативни материјали како дополнување на обуката. Експерт за правата на децата и психосоцијалниот развој беше вклучен во развојот на едукативните материјали и видео-моделот за интервју за обуката.</p> <p>Следејќи го ТоТ, Бирото направи акционен план за онлајн воведување на обука во сите основни и средни училишта, со фокус на превенција и идентификација на жртвите на трговија со луѓе. Посебно внимание беше посветено на ширење на знаењата за техниките како да се интервјуира дете на начин чувствителен на детето. Покрај започнувањето на обуката, беа организирани и информативни сесии за родителите и децата кои се фокусираа на правата на децата и правата на жртвите на трговија со луѓе. Сите материјали беа изработени на повеќе јазици, односно македонски, ромски, албански, а обуката беше спроведена на два јазика, македонски и албански.</p> <p>Како дел од оваа практика, БРО обучи 55 национални обучувачи кои одржаа 80 обуки наменети за 1.850 образовни професионалци во основните и средните училишта. БЕД, исто така, организираше обука ориентирана кон практиката за техники на интервјуирање за прелиминарна идентификација на потенцијални деца жртви на трговија со луѓе за 30 училишни психолози и образовни професионалци од Скопје и Битола.</p>
<p><i>Клучни резултати</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Во рамките на БРО беше развиен и институционализиран модел за обука за ТЛ за училиштата. Моделот вклучува развој на прирачник за обука и придружни материјали за обука (видеа и информативни материјали), обука на обучувачи, испорака на курсеви за обука и испорака на информативни сесии до родителите и децата.
<p><i>Иновации/Научени лекции</i></p>	<p>Ваква инвестиција е првпат да се реализира во сите училишта на системско ниво, достапни за сите, на различни јазици.</p> <p>Оваа практика беше поддржана од надворешен донатор. Сепак, практиката е целосно вградена во државниот систем за развој на образованието. Тоа е поврзано со нормативната рамка, односно со релевантните подзаконски акти и стандарди за справување со насилството во училиштата или за идентификација и упатување на жртви на трговија со луѓе. Обучувачите дојдоа од Бирото, како државна институција одговорна за градење на капацитетите на училишниот персонал. Обучувачите добиваат дополнителни кредити за обуката што ја спроведуваат. Таквиот пристап обезбедува континуитет на квалификуван персонал на подолг рок (кога ќе се повлече поддршката од донаторот), но исто така испраќа сигнал дека целата институција има намера да се справи со ТЛ.</p> <p>Практиката беше заснована на приоритетите утврдени во државните стратешки документи и акциони планови и како таква доби силна поддршка од највисокото мултиинституционално координативно тело во</p>

	<p>земјата, односно Подгрупата за борба против трговија со деца. Во оваа Подгрупа се претставени повеќе институции и тие дадоа целосна поддршка. Ова беше клучот за успехот на оваа практика.</p>
<p><i>Преносливост</i></p>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постои недостиг на свест кај училишната популација за потенцијалниот ризик од трговија со луѓе. • До мнозинството деца може да се дојде преку националниот образовен систем. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Образовниот систем овозможува децата да се едуцираат за различни вештини и спречување на насилство. • Превенцијата и зголемената идентификација преку образовниот систем се меѓу целите и приоритетите на националните политики за борба против трговијата со луѓе. • Постојат подзаконски акти кои го поддржуваат спроведувањето на приоритетите за борба против трговијата со луѓе. • Постои мрежа на наставници-обучувачи, опремени со човечки и финансиски ресурси. • Постои систем за обука на наставници кој е флексибилен и приспособлив. • Достапна е експертиза релевантна за развој на материјали за обука и обука на наставниците

Назив на практиката	ПОДДРШКА НА КОМЕСАРИЈАТОТ ЗА УЧЕЊЕТО И КОНТИНУИРАНИОТ РАЗВОЈ НА КАДАРОТ
Земја	Србија
Географски опсег	Национален
Резиме на пристап	<p>Комесаријатот за бегалци и миграција (во натамошниот текст: КИРС) е државна институција која има мандат да се занимава со прашања поврзани со бегалци, мигранти и баратели на азил. Централната канцеларија на КИРС се наоѓа во главниот град и во рамките на нејзината структура има пет Центри за азил, 14 Прифатни центри, еден Центар за обука и мрежа од 191 управник во секоја локална општина. Вкупниот број на вработени во 2015 година изнесува 60 лица, а оттогаш е зголемен за 5 пати; денес таа изнесува приближно 300.³⁷</p> <p>Три различни закони ја наложуваат работата на КИРС. Законот за бегалци дава овластувања за регистрација, прием и обезбедување помош, утврдување/престанок на статусот на бегалец, сместување и населување, враќање итн. Законот за азил и привремена заштита дава овластувања за примање и сместување баратели на азил, управување со центри за азил и интегрирање на луѓето на кои им беше доделена меѓународна заштита. Законот за управување со миграциите³⁸ наложува дефинирање и следење на имплементацијата на миграциската политика, собирање податоци за управување со миграцијата, подготовка на извештаи итн. Една од должностите на КИРС, согласно Законот за управување со миграцијата, е да обезбеди обука за управување со миграцијата.</p> <p>Во раните фази, обуката дадена за персоналот на КИРС беше обезбедена од граѓански организации и/или донаторски организации. Како што растеше капацитетот на КИРС, институцијата можеше полесно да ја преземе организацијата и спроведувањето на обуката. КИРС сега има развиено наставна програма за обука која се состои од основна и напредна обука. Обуката на обучувачите исто така беше завршена за да се создаде базен на обучувачи меѓу персоналот на КИРС. Во периодот од 2017 до 2021 година, КИРС спроведе 15 обуки за обучувачи, обучи 64 обучувачи и заврши 18 курсеви за обука. На секои две години, КИРС развива двегодишна програма за обука за сите нивни вработени, која е усвоена од владата.</p> <p>КИРС има воспоставено систем за известување преку кој собира податоци за сите аспекти од функционирањето на прифатните/сместувачките центри. Овие извештаи се собираат на дневна, неделна и месечна основа. Дополнително, постојат месечни координативни состаноци кои, во комбинација со системот за</p>

³⁷ Информациите добиени преку интервју со клучните засегнати страни.

³⁸ Закон за управување со миграциите, Службен весник на РС, Бр 107/2012

известување, се користат како алатка за собирање информации за потребите за обука на персоналот. Секој раководител на центар, во координација со раководителот на смена во секој центар, има право да идентификува и известува за различни потреби за обука на персоналот, кои потоа се споделуваат преку системот за известување или на координативните состаноци.

Друг важен аспект што треба да се земе предвид се промените во регулаторната рамка, со што обуката на персоналот за новите прописи е задолжителна. Откако го воспостави системот за обука, тој му обезбедува на КИРС средства за брз и флексибилен одговор на променливите прописи. Како одговор на промената на персоналот, постои систем кој осигурува дека сите нови вработени добиваат ориентација и обука.

Друг дел од оваа практика е програма за следење на обука на персоналот, преку која менаџментот на КИРС може да види кои членови на персоналот ја поминале обуката и кои би можеле да бидат нивните идни потреби. Потребите за обука се засноваат на позицијата на лицето (на пример, управување со кампот, културно посредување, безбедност, прием). Темите на обуката се определуваат и врз основа на потребите на професионалците кои работат во центрите.

Во соработка со Факултетот за организациски науки, КИРС во моментов развива онлајн платформа за обука, комбинација на онлајн обука во формат за е-учење и практично искуство (праксис) во областа. На оваа платформа, специјализантите ќе пристапат до модул за обука каде што ќе добијат општи информации за улогата и мандатот на КИРС. Потоа, тие ќе бидат испратени на терен да работат во две смени и ќе се вратат на сесија лице в лице за дебрифинг и ќе разговараат за тоа како да се решат практичните предизвици од нивното искуство во областа.

КИРС, исто така, доби акредитација од Европската канцеларија за поддршка за азил за спроведување на пет курсеви за обука за обучувачи (ToTs) поврзани со условите за прием и управување со приемот, вклучувањето и основните права и меѓународната заштита. Има девет тренери на КИРС.

Клучни резултати

- Воспоставена е и функционира институционализирана обука.
- Во периодот од 2017 до 2021 година, КИРС спроведе 15 обуки за обучувачи, обучи 64 обучувачи и реализираше 18 курсеви за обука.
- Во 2019 година, условите за прифаќање во петте центри за азил исполнија 95% од релевантните стандарди од упатството на EASO за условите на прием.³⁹ Меѓу другото, стандардите се однесуваат

³⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/serbia-report-2021_en

Упатството на EASO пропишува метод за обезбедување услови за прием. Тој ги поставува стандардите во различни области на живеење и постои Секција за обука на персоналот. Во овој дел има минимални стандарди кои треба да се исполнат за квалификација на персоналот и потребна и соодветна обука. Овие стандарди се придружени со специфични индикатори, како што е јасно постоење на програма за обука и барања за обука, обуката се обезбедува на редовна основа, минималната обезбедена обука вклучува грижи специфични за полот и возраста итн.

	<p>на квалификацијата на персоналот и потребната и соодветна обука, поконкретно, постоењето на јасна програма за настава и обука (барања, обуката се обезбедува на редовна основа, минималната обезбедена обука вклучува грижи специфични за полот и возраста, итн.)</p> <ul style="list-style-type: none"> Програмата за обука е акредитирана преку Националната академија за јавна администрација
<i>Иновации/Научени лекции</i>	<p>Воспоставувањето на структуриран систем за обука беше клучно за успехот на оваа практика. Овој систем вклучува наставни програми и за основни и за напредни обуки, обука на обучувачи кои доаѓаат од КИРС и испорака на обука за персоналот вработен во различни центри, врз основа на двегодишен план за обука. Дополнително, оваа практика е дизајнирана да биде одржлива бидејќи е конципирана и водена од KIRS, со што се обезбедува целосна сопственост и посветеност. Дополнително, програмата за обука е акредитирана од Националната академија за јавна администрација, централна институција во државниот систем за професионален развој на јавната администрација. Обуката ја спроведуваат тренери на КИРС.</p>
<i>Преносливост</i>	<p>Оваа практика е релевантна во контексти каде што има:</p> <ul style="list-style-type: none"> Чести законски и/или промени во контекстот кои бараат континуирана надградба на вештините и знаењата на персоналот. Голем промет на персоналот. <p>Практиката е применлива во земји каде што:</p> <ul style="list-style-type: none"> Постои одлука/регулаторна рамка за поддршка на обуката и учењето на персоналот. Достапна е експертиза релевантна за развој на наставна програма и материјали за обука и обука на персоналот Постои мрежа на обучувачи, опремени со човечки и финансиски ресурси. Во институцијата е воспоставен официјален систем за известување кој ќе врши собирање податоци и известување за потребите од обука.

Назив на практиката **КОНТИНУИРАНА ОБУКА ЗА ПРОЦЕСОТ ЗА АЗИЛ ЗА СИТЕ ПОЛИЦИСКИ СЛУЖБЕНИЦИ КОИ РАБОТАТ НА АЗИЛ**

<i>Земја</i>	Северна Македонија
<i>Географски опсег</i>	Национален
<i>Резиме на пристап</i>	<p>Секторот за азил (во натамошниот текст: Сектор) при Министерството за внатрешни работи организира обука за сите службеници за прв контакт од граничниот премин и од локалните полициски станици кои работат на азил. Секторот има изработено материјали за обука и секоја година врши обука на избраните членови на персоналот во сите полициски станици, а потоа избраните обучени членови го пренесуваат знаењето на другите колеги во истата полициска станица.</p> <p>Во рамките на Секторот работат две одделенија, одделение за испитување на постапка по поднесени барања за признавање право на азил и доделување матичен број и одделение за регистрација на баратели на азил, комуникација со Европскиот систем за азил. и меѓународна соработка. Вториот е одговорен за организацијата и спроведувањето на обуката.</p> <p>Секторот подготвува годишна програма и план со сите активности и обуки планирани за годинава. Планот за обука потоа се споделува со Бирото за јавна безбедност, кое е одговорно за сите полициски станици. Согласно овој план, Секторот ги обучува полициските службеници. Секоја година се обучуваат приближно 20 лица по полициска станица. Тие 20 се задолжени да го пренесат знаењето на своите колеги од полициските станици и од граничниот премин.</p> <p>Секторот ги подготвува материјалите за обука. Материјалите за обука се засноваат на Законот за меѓународна и привремена заштита, кој ја регулира постапката за азил и стандардите и упатствата од Европската канцеларија за поддршка на азилот за постапката за азил. Материјалите за обука се однесуваат на процедурата за азил, принципот на неповратување, показателите за определување барател на азил, соработката со Центарот за социјална работа, правата на барателите на азил и услугите што им стојат на располагање итн. Секторот го преведе пристапот до прирачникот за процедури, кој исто така се доставува до националните полициски станици и службениците на граничните премини.</p> <p>Обуката е наменета за сите полицајци кои работат на азил, во осумте Сектори за внатрешни работи и сите полициски станици во тие сектори и четирите Регионални центри за гранични прашања. Целта на обуката е да се унифицира процедурата за азил во сите полициски станици при</p>

работа со баратели на азил, деца без придружба и други ранливи групи на луѓе. Во секоја полициска станица е оставен пакет за обука со сите материјали за обука, така што полициските службеници можат да пристапат до нив по потреба. Информативните брошури се достапни на 11 јазици, а информативните постери се видливи во сите полициски станици. Материјалите за обука и информации се менуваат по промените во регулаторната рамка. Приближно 50 дена обука се доделуваат на годишно ниво за покривање на обуката за сите полициски станици.

Системот за барање азил е централизиран, што значи дека сите барања за азил се испраќаат од локалните полициски станици до Секторот. Секторот прави анализа на барањата за азил и врз основа на таа анализа може да разбере дали нивниот персонал има некакви празнини во знаењето во однос на постапката за азил. Дополнително, Секторот подготвува годишни извештаи за нивната работа. Како дел од процесот на известување, тие прават анализа на сите податоци поврзани со азилот што ги добиваат од сите полициски станици. Ова им помага да ги приспособат материјалите за обука и информации со цел да одговорат на потребите на луѓето кои бараат азил.

Клучни резултати

Некои од постигнатите резултати: ⁴⁰

- Во МВР е развиен и целосно институционализиран систем за континуирана обука.
- Обуката беше спроведена за приближно 20 лица по полициска станица на годишно ниво.

Иновации/Научени лекции

Кога Секторот првпат ги разви материјалите за обука, се обиде да ги вклучи повеќето информации што се достапни во Законот за меѓународна и привремена заштита. Тие дознале дека тие материјали се тешки и тешко разбирливи за специјализантите, особено за новопримените полицајци. Како резултат на тоа, Секторот ги поедностави материјалите за обука фокусирани на правата на барателите на азил и обврските на полициските службеници, вклучително и на принципот на невраќање. Тие вклучија и конкретни чекори и упатства за тоа што треба да прави полицискиот службеник и информации за тоа како да се пополни барањето за азил.

Поради СОВИД-19, обуката лице в лице беше прекината. Така, Секторот прави анализа на ИТ способностите на сите полициски станици за да ја спроведе обуката онлајн. Поради големиот промет на персонал во полициските станици, Секторот сака да обезбеди континуирана обука и достапност на знаење во секоја полициска станица. Веројатно е дека во иднина обуката ќе ги комбинира и онлајн и методите лице-в-лице.

⁴⁰ Информациите добиени преку интервју со клучните засегнати страни.

Преносливост

Оваа практика е релевантна во контексти каде што има/има:

- Чести законски и/или промени во контекстот кои бараат континуирана надградба на вештините и знаењата на персоналот.
- Голем промет на персоналот.

Практиката е применлива во земји каде:

- Практиката е применлива во земји каде
- Постои одлука/регулаторна рамка за поддршка на обуката и учењето на персоналот.
- Е достапна експертиза релевантна за развој на материјали за обука и обука на персоналот.
- Постои мрежа на обучувачи, опремени со човечки и финансиски ресурси.
- Во институцијата е воспоставен официјален систем за известување кој ќе врши собирање податоци и известување за потребите од обука.

ПОГЛАВЈЕ 5: ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

Земјите од Западен Балкан имаат акумулирано знаење како резултат на бегалската и мигрантската криза во Европа во 2015 година, знаење кое може да се пренесе и може да се користи во различни контексти кога се работи за мешани миграциски текови и идентификација на жртви на трговија со луѓе во мешани миграциски текови. За знаењето да биде преносливо, мора да биде достапно и добро документирано. Сепак, тоа не беше случај со практиките претставени во овој извештај, пред неговото објавување. Требаше да се консултираат голем број извори, вклучително и интервју, со цел да се соберат основните информации и да се опише практиката. Практиката која е слабо или недокументирана ја попречува размената и преносот на знаењето стекнато со имплементација на таа практика. Понатаму, отсуството на докази за тоа како функционира практиката и кои се потребните ресурси за воспоставување и одржување на таквата практика може да спречи практиката да се институционализира и да стане дел од државниот систем за одговор.

Практиките претставени во овој извештај се многу различни по природа и опсег. Тие доаѓаат од четири различни земји и се однесуваат на соработката на различни државни и недржавни актери; некои се однесуваат на управувањето со мешаните миграциски текови, а други на идентификацијата и упатувањето на жртвите на трговија со луѓе, вклучително и во контекст на мешаната миграција. Сеопфатните заклучоци релевантни за практиките презентирани во овој извештај се како што следува:

- ГО ги заменуваат или дополнуваат услугите што ги нудат државните органи: Користењето на ГО за давање услуги во партнерство или во име на државните органи се покажа како добар модел. Овој модел е применлив во различни ситуации, вклучувајќи: потреба од брз, флексибилен и приспособлив одговор на државата (масовна миграција), да се пополнат празнините во испораката на државните услуги (идентификување на жртвите на трговија со луѓе) и да се обезбеди високо специјализирана правна експертиза (информации поврзани со азил на граничните премини) итн. Вакви партнерства може да постојат во земји каде што државните органи се способни и сакаат да работат со ГО.
- Модели кои обезбедуваат одржливост: Практиките покажаа неколку добри модели за обезбедување одржливост на иницијативите финансирани од донатори. Некои примери вклучуваат институционализирање на практика во рамките на државен орган, менување на описите на работните места на вработените во јавниот сектор за да се обезбеди финансирање за нивната работа, потпишување на постојан договор за соработка помеѓу државен орган и ГО или со обезбедување лиценца за обезбедување услуги на ГО на во име на владата. Сепак, финансиската одржливост на услугите што ги обезбедуваат граѓанските организации останува предизвик, бидејќи најголемиот дел од финансирањето на ГО во Западен Балкан доаѓа од донатори. Исклучок е практиката од Австрија, каде финансирањето на ГО доаѓа од државниот буџет.
- Предизвик во идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе меѓу луѓето во движење: Бегалската и мигрантската криза во Европа од 2015 година откри слабост во системот за идентификација на жртвите на ТЛ. Прво, системот беше приспособен да обезбедува услуги за идентификација и упатување на луѓето кои престојувале во земјата, а не во транзит. Како такви, властите немаа алатки за да спроведат првичен скрининг и проценка на ранливоста или ризикот во краток временски период за голем број луѓе во транзит и се движат понатаму до нивните крајни дестинации. Дури и ако

жртвите на ТЛ беа идентификувани, жртвите не сакаа да останат. Второ, системот не можеше брзо да реагира и да го приспособи постојниот систем за идентификација и упатување на ТЛ за да ја поддржи идентификацијата на жртвите на ТЛ меѓу луѓето во движење. Трето, граѓанските организации немаа вештини за документирање на случај врз основа на кој едно лице може да биде препознаено како жртва на трговија со луѓе од страна на државните органи. Конечно, на системот му недостасуваше пристап чувствителен на културата кон луѓето од различни националности, освен локалните државјани. Отсуството на пристап чувствителен на културата го попречи скринингот и идентификацијата на жртвите на ТЛ.

- Важноста од воспоставување систем за континуирана обука и учење: Земјите од Западен Балкан работат во средина со чести законски измени кои бараат континуирана надградба на вештините и знаењето на персоналот. Дополнително, има висок промет на кадар вработен во државните институции. Освен ако не постои систем кој поддржува континуирано учење и обука, државните органи не можат редовно да го градат знаењето на нововработениот/префрлен персонал или да го едуцираат персоналот за најновите законски измени и како тие промени се претвораат во пракса.
- Недостаток на униформиран систем за собирање податоци: Консултирани се бројни извори за да се соберат податоци за практиките претставени во овој извештај. Процесот покажа дека има неусогласеност во податоците собрани од две различни институции во однос на иста практика за ист временски период. На пример, податоците поврзани со работата на мобилните тимови, собрани од националниот механизам за упатување, не се совпаѓаат со податоците за бројот на идентификувани жртви на ТЛ за една година собрани од полицијата..

Изнесените препораки треба да им помогнат на засегнатите страни да ја задржат и подобрат нивната практика, но и да ја поддржат нивната преносливост во други земји.

- **Документирајте го процесот на развивање и спроведување на практика:** Користете ги тие информации за учење и размена на знаења или за поддршка на институционализацијата на практиката во рамките на системот за одговор на државата. Документирана практика може да се користи во други национални итни ситуации или да се сподели со партнери во други земји.
- **Создадете правна основа за соработка помеѓу ГО и државните органи:** Имајте закон или правен документ (договор) што ќе послужи како основа за такво партнерство и ќе обезбеди јасност во поделбата на улогите и одговорностите и безбедноста во функционирање на партнерство помеѓу ГО и државен орган.
- **Планирајте ја одржливоста од почеток:** Од самиот почеток, при воспоставување на пракса, креирајте план за тоа како таа практика ќе се одржи. Таквиот план треба да содржи анализа на сите ресурси кои се потребни за воспоставување и одржување на пракса, проследено со информации за тоа кои ресурси се достапни/недостасуваат во рамките на државниот систем за одговор и да се заклучи со акционен план за тоа како тие ресурси ќе бидат обезбедени. .
- Обезбедете државна финансиска поддршка за аутсорсинг услуги: Кога државата склучува договор за аутсорсинг услуги на ГО, договорот треба да вклучува финансиска исплата на ГО што ја обезбедува услугата.
- **Воспоставување на систем чувствителен на културата со прекугранични врски за поддршка на идентификацијата на ТЛ:** Воспоставете систем за поддршка на жртвите на трговија со луѓе во рамките на мешаната миграциска популација, систем кој е чувствителен на културата и има за цел население во движење. Сметаат дека

толкувачите и културните медијатори се клучна состојка за управување со мешаните миграциски текови и поддршка на идентификацијата на жртвите на ТЛ. Преведувачите и посредниците можат да помогнат при споделување информации, проверка и идентификација на жртвите и поддршка на работата на органите за спроведување на законот и судството. Да се воспостави прекугранична соработка и да се создаде врска во обезбедувањето услуги со различни земји за да се обезбеди континуитет на информации и обезбедување услуги за поддршка додека се во транзит и се движат низ различни земји.

- **Инвестирање во способноста државниот систем за идентификација на жртвите да биде приспособлив:** Систем со способност да се прилагоди, да стане побрз за да одговори и да прави брзи проценки на потенцијалните жртви меѓу луѓето во движење. Во исто време, треба да обезбеди поддршка за граѓанските организации и да ги обучи да пишуваат детални извештаи за потенцијалните случаи, така што националните власти можат да ги користат тие извештаи за да добијат доволно информации за официјално да идентификуваат жртва и да го следат случајот на трговија со луѓе.
- **Воспоставување на систем за континуирана едукација и обука на кадрите:** Систем кој треба да биде поставен во рамките на институциите кои имаат мандат да обучуваат кадри во секторот на јавната администрација. Систем кој вклучува развој на прирачници за обука и придружни материјали за обука, обука на обучувачи испорачана на национално ниво, обука спроведена од национални обучувачи, континуирано следење и евалуација на знаењето стекнато преку обука и градење на тие информации за континуирано подобрување на обуката и едукација на кадарот.
- **Изградба на единствен систем за собирање податоци:** Подобрување на државниот систем за собирање податоци за да се обезбедат униформни и точни податоци поврзани со идентификацијата на жртвите на ТЛ. Почетната точка треба да биде разбирањето на кои државни органи се овластени да собираат податоци за ТЛ, како е поставен системот, како се собираат и евидентираат податоците, како течат податоците во и надвор од секторите/институциите и собирањето, дисеминацијата, анализата и известување. Исто така, треба да обезбеди информации за тоа како управувањето со податоците е регулирано од различни органи, дефинициите и индикаторите врз основа на кои се собираат податоците и процесите за обезбедување квалитет што ги спроведува секоја институција. Откако ќе заврши таквата проценка, секој сектор треба да се фокусира на тоа што може да направи за да го подобри својот систем за собирање податоци, кои врски треба да се воспостават или зајакнат за да се подобри хоризонталното и вертикалното споделување на податоци и како да се решат празнините во достапноста, соодветноста и квалитетот на податоците, вклучувајќи разделување на податоците. Се препорачува таква сеопфатна вежба да се преземе под договор или раководство на Националниот механизам за упатување.

АНЕКСИ

АНЕКС 1: КОНСУЛТИРАНИ ИЗВОРИ

[до сите документи е пристапено помеѓу ноември и декември 2021 година, освен ако не е поинаку наведено]

- Информативна база на податоци за азил (2016), Извештај за земјата Србија, достапна овде [овде](#)
- Белградски центар за човекови права, информации за лица кои бараат азил во Република Србија, достапен [овде](#)
- Белградски центар за човекови права (2016), Право на азил во Република Србија 2015 година, достапно овде
- Brunovskis & Surtees (2109) Идентификување на тргувани мигранти и бегалци долж балканската рута. Истражување на границите на експлоатација, ранливост
- Центар за заштита на жртви на трговија со луѓе (2020), Информатор за работата, достапен [овде](#)
- Комитет против тортура (2021), заклучни согледувања за третиот периодичен извештај на Србија, достапно [овде](#)
- Комитет за елиминација на дискриминацијата врз жените, (2019), Заклучни согледувања, достапни [овде](#)
- Комитет за правата на детето, (2017), Заклучни согледувања, достапно [овде](#)
- Комесаријат за бегалци и миграција на Република Србија (2015), Migracioni profil Републике Србија за 2015 година. Годину, достапно [овде](#) [Пристапено во јануари2022]
- Комесаријат за бегалци и миграција на Република Србија (2016), Migracioni profil Републике Србија за 2016 година. Годину, достапно [овде](#) [Пристапено во јануари2022]
- Комесаријат за бегалци и миграција на Република Србија, информативен лист, достапен [овде](#)
- Устав на Република Србија, достапен [овде](#) [Пристапено во јануари2022]
- Совет на Европа (2016), Збирка на добри практики за имплементација на Советот на Европа
- Конвенција за акција против трговија со луѓе, достапна [овде](#)
- Совет на Европа (2020), Збирка на добри практики во справувањето со трговијата со луѓе со цел трудова експлоатација, достапен [овде](#)
- Хоризонтален фонд на Советот на Европа за Западен Балкан и Турција – веб-страница на фаза II и нивните вести, достапно [овде](#)
- Совет на министри на Босна и Херцеговина, Стратегија за трговија со љубов во Босна и Херцеговина 2020–2023 година, достапно [овде](#)
- Дуриќ, Предраг и Абдулаев, Тимур и Константинов, Бојан и Хамелман, Кристоф. (2016). Информации за социјални договори за НВО Србија, достапен [овде](#)
- EASO (2020), Годишен општ извештај, достапен [овде](#)
- EASO, Упатство за постапката за азил: оперативни стандарди и индикатори, достапни [овде](#)
- EASO, Упатство за условите за прием: оперативни стандарди и индикатори, достапно [овде](#)
- Европска комисија (2021), Извештај за Србија 2021 година, достапен [овде](#)
- Европска миграциска мрежа, Преглед на организацијата на системот за миграција и азил во Австрија, достапен [овде](#)
- Европски парламент (2016), Улогата на Србија во справувањето со миграциската криза, достапен [овде](#)
- Е. Петреска (2020), Евалуација на Националната стратегија и Националниот акционен план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (2017-2020)
- Програма EASO, достапна [овде](#)
- EASO (2020), Годишен извештај за обука, достапен [овде](#)

Европски семестар (2019), Препорака за Препорака на Советот за Националната програма за реформи на Австрија за 2019 година и доставување мислење на Советот за Програмата за стабилност на Австрија за 2019 година, достапна [овде](#)

Агенција на Европската Унија за фундаментални права (2019), Интеграција на млади бегалци во ЕУ: добри практики и предизвици, достапни [овде](#)

Документ за надворешна политика (2016), Србија на бегалската рута - Хуманитарниот одговор и правните прилагодувања, достапен [овде](#)

Форин, Роберто и Хили, Клер (2018). Трговија по миграциските патишта кон Европа: Премостување на јазот помеѓу миграцијата, азилот и борбата против трговијата со луѓе. Виена: ICMPD

ГИЗ (2020), Извештај за евалуација, достапен [овде](#)

Глобален проект за притвор (2019), заедничко поднесување до Европскиот комитет за спречување на тортура и нечовечко или понижувачко постапување или казнување, достапен [овде](#) [пристапено во јануари 2022]

ГРЕТА (2017), Извештај за спроведувањето на Конвенцијата на Советот на Европа за акција против трговијата со луѓе од Босна и Херцеговина, достапен [овде](#)

ГРЕТА (2017), Извештај за спроведувањето на Конвенцијата на Советот на Европа за акција против трговијата со луѓе од Србија, достапен [овде](#)

ГРЕТА (2018), Одговор од Босна и Херцеговина на прашалникот за евалуација на имплементацијата на Конвенцијата на Советот на Европа за акција против трговијата со луѓе од страна на страните, достапно [овде](#)

ГРЕТА (2020), Трет извештај за евалуација, Австрија, достапен [овде](#)

Комитет за човекови права, (2017), Заклучни согледувања Србија, достапно [овде](#)

ICMPD (2020), Проценка на миграциската ситуација во Западен Балкан и импликациите на СОВИД-19 врз управувањето со миграцијата

ICMPD (2020), Развивање, спроведување и следење на стратешкиот одговор против трговијата со луѓе кај учесниците во Marri, достапен [овде](#)

ICMPD (2019), *Силата за продолжување попнатому*, достапна [овде](#)

ICMPD (2021), *Надвор од заедничките активности: кон интегрирани одговори против трговијата со луѓе помеѓу земјите-членки на ЕУ и Западен Балкан*, достапно [овде](#)

IDEAS, *Dobre prakse u pružanju starateljske zaštite deci izbeglicama u Srbiji*, достапни [овде](#)

Институт за социјални дејности Србија, достапни информации за лиценцирање [овде](#)

ИОМ (2018) Зајакнување на борбата против трговијата со луѓе во кризи во Западен Балкан, достапно [овде](#)

ИОМ (2018) Билтен, достапен овде

ИОМ (2015), Организација на политики за азил и миграција во Австрија, достапен [овде](#)

Австрија, достапен

L. Sorrentino (2016), *Проценка на механизмите за упатување за жртви на трговија со луѓе во Босна и Херцеговина*, достапно [овде](#)

Министерство за труд, вработување, ветерани и социјални работи (2011), *Закон о социјални заштити*, достапно [овде](#)

Министерство за труд, вработување, ветерани и социјални работи (2019 година), *Правилник или ближни услуги и стандардни услуги за социјални услуги*, достапни [овде](#)

Министерство за безбедност на Босна и Херцеговина (2018), *Двогодишен билтен*, достапен [овде](#)

Мешан центар за миграција, (2021), *Преглед на мешан миграциски преглед 2021 година*, достапен [овде](#)

Платформа за мешана миграција (2017), *толерирана, но колку долго?* достапни [овде](#)

МВР Албанија, Информативна брошура за баратели на азил, достапна [овде](#)

МВР на Албанија, достапно [овде](#)

МЗМП (2015), Годишен извештај, достапен [овде](#)

МЗМП (2015), Теренски извештај, достапен [овде](#)

МЗМП (2016г), Годишен извештај, достапен [овде](#)

МЗМП (2016), Теренски извештај, достапен [овде](#)

МЗМП (2018-2019), *Состојбата со азил во Република Северна Македонија*, достапна [овде](#)

МЗМП (2019), *Извештај за трговија со луѓе и криумчарење мигранти во Северна Македонија*, достапен [овде](#)

МЗМП (2020), *Анализа на законодавството и имплементација на Стандардни оперативни процедури за справување со жртви на трговија со луѓе преку студија на случај*, достапна [овде](#)

МЗМП (2020), *Заедничка миграциска политика на Западен Балкан: Документ за регионална политика за граници и враќање II*, достапен [овде](#)

МЗМП (2020), *тековни предизвици за интеграција на бегалците, мигрантите и барателите на азил проследени со дискриминација, ксенофобија и злосторства од омраза*, достапни [овде](#)

Нермин Оруч, Саима Раза и Даница Шантиќ, (2019), *Миграцискиот пат на Западен Балкан (2015-2019)*, достапен [овде](#)

НВО Астра (2020), *Проценка на националниот механизам за упатување жртви на трговија со луѓе во Република Србија*, достапно [овде](#)

НВО Атина, достапно [овде](#)

НВО Атина, *Трговија со жени и девојки во контекст на глобалните миграции*, достапно [овде](#)

НВО Атина (2008), *Национален механизам за упатување на жртви на трговија со луѓе во Република Србија*, Достапен [овде](#)

НВО Атина (2017), *Насилство врз жените и девојките меѓу бегалското и мигрантското население во Србија*, достапно [овде](#)

Национална комисија за борба против трговијата со луѓе, [овде](#)

Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (2015), Годишен извештај, достапен [овде](#) [пристапено во јануари 2022]

Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (2016), Годишен извештај, достапен [овде](#) [пристапено во јануари 2022]

Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (2017), Годишен извештај, достапен [овде](#) [пристапено во јануари 2022]

Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (2018), Годишен извештај, достапен [овде](#)

Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (2019) Годишен извештај, достапен [овде](#) пристапено во јануари 2022 []

Национална комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција (2020), Годишен извештај, достапен [овде](#)

Северна Македонија (2019), *Извештај поднесен од властите на Северна Македонија за мерките преземени за усогласување со Препораката на Комитетот на страните КП (2018)8 за спроведување на Конвенцијата на Советот на Европа за акција против трговија со луѓе*, достапен [овде](#)

Н. Милутиновиќ (2019), *Институт за старателство за деца без придружба или деца одвоени од родители/старатели*, достапен [овде](#)

ОЕЦД (2021), *Повеќедимензионален преглед на Западен Балкан*, достапен [овде](#)

Народен правобранител, национален известувач (2020), *Извештај за предизвиците во идентификацијата на жртвите од човечкото следење*

Информации за „Отворена порта“ (2014-2019), *Исправување на отворената порта со баратели на азил, мигранти и бегалцити*, достапни [овде](#)

Open Gate, *Socijalna zastita na begalците vo Makedonija 2015-2016*, available [овде](#)

Канцеларијата на специјалниот претставник и координатор на ОБСЕ за борба против трговијата со луѓе, Повремен труд бр. 8: Критичната улога на граѓанското општество во борбата против трговијата со луѓе, достапен [овде](#)

Собрание на Србија, Закон на Владата на располагање [овде](#) [Accessed: January 2022]

Здружение на жени и млади Роми Лулуди (2021), Анализа на наодите од истражувањето во врска со перцепциите и разбирањето на трговијата со луѓе меѓу средношколците, достапно [овде](#)

С. Мирчева, Р. Рајковчевски (2017), *Предизвици во идентификацијата и заштитата на ранливите поединци и жртви на родово базирано насилство и трговија со луѓе во контекст на актуелната миграциска криза*, достапни [овде](#)

Државен координатор за борба против трговијата со луѓе (2018), *Извештај за состојбата на трговијата со луѓе во Босна и Херцеговина во 2017 година*, достапна [овде](#)

Државен координатор за борба против трговијата со луѓе (2019), *Извештај за состојбата на трговијата со луѓе во Босна и Херцеговина во 2018 година*, достапна [овде](#)

Државен координатор за борба против трговијата со луѓе (2020), *Извештај за состојбата на трговијата со луѓе во Босна и Херцеговина во 2019 година*, достапна [овде](#)

Државен координатор за борба против трговијата со луѓе (2021), *Извештај за состојбата на трговијата со луѓе во Босна и Херцеговина во 2020 година*, достапна [овде](#)

УНХЦР, Барање за азил во Србија, достапен [овде](#)

УНИЦЕФ (2017), Извештај за хуманитарната состојба бр. 19 за бегалската и мигрантската криза во Европа, достапен [овде](#)

УНИЦЕФ (2017), Извештај за хуманитарната состојба бр. 26 за бегалската и мигрантската криза во Европа, достапен [овде](#)

УНИЦЕФ (2018), Хуманитарен консолидиран извештај за итни случаи, бегалска и мигрантска криза во Европа, достапен [овде](#)

UNODC (2020), Мерење на организираниот криминал во Западен Балкан, достапно [овде](#)

UNODC (2020), Глобален извештај за трговија со луѓе 2020 година, достапен [овде](#)

Министерството за труд на САД (2020), наоди за најлошите форми на детски труд: Босна и Херцеговина, достапни [овде](#)

Стејт департмент на САД, Извештај за трговија со луѓе за 2021 година: Австрија, достапен [овде](#)

Стејт департмент на САД, Извештај за трговија со луѓе за 2021 година: Босна и Херцеговина, достапен [овде](#)

Стејт департмент на САД, Извештај за трговија со луѓе за 2021 година: Србија, достапен [овде](#)

Васко Поповски (2021), Студија за јавни политики за управување со криза, достапен [овде](#) [Accessed: January 2022]

Светска банка; Глобален фонд за намалување и закрепнување од катастрофи. 2021. Проценка на подготвеност и одговор за итни случаи: Северна Македонија. Светска банка, Вашингтон, ДЦ. © Светска банка, достапна [овде](#) [Accessed January 2022]

Светска здравствена организација (2016), НВО Информации за социјални договори Србија, достапен [овде](#)

Зоран Дранговски (2019), Аналитички извештај - Научени лекции од миграциската ситуација 2015-2016 година во регионот на Западен Балкан, достапни [овде](#) [accessed January 2022]

АНЕКС 2: ИЗВЕШТАИ ЗА РАБОТИЛНИЦАТА

ДОБРИ ПРАКТИКИ ВО УПРАВУВАЊЕ СО МЕШАНИ МИГРАЦИСКИ ТЕКОВИ ИЗВЕШТАЈ ОД РАБОТИЛНИЦАТА

1 Март 2022

Цели и учесници

Целта на работилницата беше да се шират добри практики во управувањето со мешаните миграциски текови и идентификацијата и упатувањето на жртвите на трговија со луѓе во Западен Балкан и да се олесни споделувањето и учењето информации.

Товде беше разновидна група од 60 учесници со географска застапеност од Австрија и земјите од Западен Балкан, вклучувајќи ги Албанија, Босна и Херцеговина, Косово¹, Црна Гора, Северна Македонија и Србија.

Учесници беа претставници од министерствата за внатрешни работи, граничната полиција, професионалци кои работат на прашања за азил или со луѓе на кои им е потребна меѓународна заштита; претставници од граѓански организации, како што се Здружението за правна помош Тирана, Македонското здружение на млади правници (МЗМП), Легис, АСТРА, Отворена порта/Ла Страда Македонија, Нови Пут, Црвен крст на Црна Гора, Хилфсверк Интернационал, Здружение „Медика“ Зеница, Граѓански Алијанса, Атина; и претставници од регионални и меѓународни организации вклучувајќи ги ГИЗ, ОБСЕ, ICMPD, DRC, UNHCR, UNODC, ИОМ и UNICEF.

Главни теми на дискусија

Дискусијата беше организирана околу шест добри практики, вклучувајќи:

- 1) Право на законски престој од 72 часа (Северна Македонија и Србија);
- 2) ГО кои ја поддржуваат полицијата во евидентирањето на луѓето кои ја преминуваат границата (Северна Македонија);
- 3) Лиценцирање на ГО за давање услуги (Србија);
- 4) Теренска работа на ГО во прифатни и транзитни центри (Северна Македонија);
- 5) Модел на социјална работа во итни случаи (Северна Македонија); и
- 6) Обука за сите полицајци кои работат на азил (Северна Македонија).

Следува резиме на главните теми за кои се разговараше:

- Во 2015 година, за време на миграциската криза, голем број луѓе транзитираа низ Северна Македонија и Србија. ГО соработуваше со властите за легализирање на транзитот на луѓето во движење. Властите разгледаа неколку модели и одлучија да го променат законот и да воведат легален престој од 72 часа со изразување намера да бараат азил. Доделувањето легален престој од 72 часа можеби не беше најдобрата стратегија за справување со големиот прилив на луѓе кои транзитираат низ земјата. Ваквиот заклучок се заснова на фактот дека тоа е големо несовпаѓање меѓу бројот на искажани намери за барање азил (приближно 500.000) и бројот на барања за азил (околу 200).
- Пред 2015 година, во Северна Македонија беше многу тешко да се воспостави соработка помеѓу граѓанските организации (ГО) и полицијата. Граѓанските организации се обидоа да воспостават модел на соработка и да понудат поддршка на полицијата. Пресвртна точка беше миграциската криза во 2015 година. Граничната полиција секојдневно се соочуваше со голем

¹Сите упатувања на Косово во овој документ треба да се разберат во контекст на резолуцијата 1244 на Обединетите нации (1999 г.).

број пристигнувања и немаше доволно човечки и технички ресурси да ги регистрира тие мигранти. Полицијата одлучи да ја прифати поддршката од МЗМП и УНХЦР при евидентирањето на лицата кои изразиле намера да бараат азил. Дополнително, граѓанските организации помогнаа да се намалат тензиите бидејќи на луѓето им беше полесно да комуницираат со претставници на ГО/преведувачи/културни посредници со мигрантите отколку со униформираната полиција.

- Во Северна Македонија, мигрантите брзо се движеа за време на вонредната состојба и многу одлуки беа донесени на ад-хок основа. Некои одлуки беа засновани на политички договор. Еден пример е дека тогаш беше одлука за ограничување на движењето за сите, со исклучок на мигрантите кои доаѓаат од Ирак, Сирија или Авганистан. На мигрантите од овие три земји им било дозволено да поднесат намера за барање азил. Ограничувањето беше резултат на политички договор бидејќи законот не наведе кои националности можат или не можат да изразат намера да бараат азил.
- Службениците кои ги евидентирале луѓето во движење понекогаш правеле грешки во документите. Некои од грешките резултираа со враќање на мигрантите од една во друга земја. На пример, некои мигранти мораа да се вратат од Србија, преку Северна Македонија и да се вратат во Грција за да ја поправат грешката.
- УНХЦР Северна Македонија сподели искуство кога сите земји во Централна Европа потпишаа Меморандум за разбирање (МоУ) со граничните власти, модел промовиран од УНХЦР. Меморандум за разбирање беа билатерални (гранична полиција/УНХЦР) или трилатерални (гранична полиција/УНХЦР/ГО) договори. Објавени се примероци од Меморандум за разбирање и може да се користат како модел во Западен Балкан.
- Миграциската криза ја покажа потребата за брза реакција од системот за поддршка на жртвите на трговија со луѓе во Србија. Системот беше прилагоден за да обезбеди долгорочна и континуирана поддршка на жртвите на трговија со луѓе, а не на луѓето кои се во транзит. Во Србија, приближно еден милион мигранти поминале низ Србија, а и покрај бројните извештаи за потенцијални жртви на трговија со луѓе, идентификувани се само 20 жртви на трговија со луѓе.
- Важна е децентрализацијата на услугите. Додека голем дел од услугите се основани во урбани/главни области, луѓето на кои можеби им требаат тие услуги се лоцирани во близина на граничните области.
- Во Србија, лиценцирањето за давање услуга не мора да доаѓа со финансиска поддршка од државата.
- Важно е да има информации засновани на заедницата, како и информации кои доаѓаат надвор од заедниците (шверцери, меѓународни организации, ГО, влада). Се разговараше и за точноста на информациите доставени до луѓето во движење. Различни меѓународни организации и граѓански организации имаат проекти за решавање на споделувањето информации и точноста на информациите што им се даваат на луѓето во движење.
- Исто така клучни за управување со мешаната миграција се толкувачите и културните посредници. Една добра практика од ИОМ го опкружува подигањето на свеста кај различните засегнати страни/лица кои делат заеднички јазик со мигрантите во однос на нивните земји на потекло, нивната култура, нивната религија и уникатните различни карактеристики на населението што мигрира итн.
- Нагласена е важноста од создавање мрежа и соработка надвор од границите на земјата. Потенцијалните жртви на трговија со луѓе, идентификувани меѓу луѓето во движење, не сакаа да останат во земјата кога ќе бидат идентификувани. Така, создавањето мрежа на услуги во различни земји на рутата и крајните дестинации, како начин за обезбедување помош и продолжување на процесот на заштита, се смета за клучно.

- Беше изнесен предлог да се вклучат практики од другите земји во регионот, поконкретно, Босна и Херцеговина, со голем број луѓе во движење кои пристигнуваат во овие земји. На пример, одредени процедури кои се однесуваат на деца без придружба и разделени деца, модел за заштита на децата кој вклучува назначување старател, соработка со државните институции, развој на критериуми за ранливост, проценка на возраста, најдобриот интерес на детето итн. ќе се споледат со други земји.

Клучни точки од работилницата

- Размислете за хуманитарна виза/транзитна виза или обезбедете законска опција за луѓето доброволно да ја напуштат земјата во одреден временски период како можни решенија за легализирање на транзитот на луѓе во движење.
- Клучните придобивки од соработката на ГО/граничната полиција се а) споделување на товарот за распределба и користење на ресурсите – ГО донесе ресурси и персонал, помогна да се намалат членовите на полицискиот персонал кои се регистрираат и издаваат намери за барање азил и дозволи повеќе полиција службениците да бидат присутни на терен; б) побрза обработка и евидентирање на лица; и в) поддржано градење доверба.
- Сите политички одлуки треба да бидат вкловени во правниот систем на земјата.
- Поставете систем кој ќе помогне да се поправат грешките направени при регистрацијата на луѓето, особено со пристигнувањето на голем број мигранти. Едно решение би можело да биде да се назначи посебна единица која ќе се занимава со грешки и корекции на документите.
- Создавање правна основа за соработка помеѓу ГО и државните органи. На пример, ако ГО планира да соработува со граничната полиција, тогаш потпишувањето на Меморандум за разбирање е задолжително. Ова ја дава правната основа за соработка и помага да се дефинираат должностите и одговорностите на двете страни. Да се ублажи неподготвеноста на граничната полиција да потпише Меморандум за разбирање со застапување, лобирање и градење доверба.
- Организирајте состанок помеѓу граничните власти на Централна Европа и Западен Балкан за да се олесни дискусијата и соработката. Моделот развиен врз основа на градење доверба може да се повтори како модел на соработка со други. МЗМП, преку соработка со граничната полиција, разви модел на услуги, кој вклучуваше давање правна помош, присуство на терен и давање директни услуги на мигрантите. Сега, МЗМП го нуди овој модел на аутсорсинг услуги на други власти; на пример општините.
- Прилагодете го државниот систем за идентификација на жртвите и направете го тој поодговорен во правенето брза проценка на потенцијалните жртви. Во исто време, пружете им поддршка на ГО и обучете ги да пишуваат детални извештаи за потенцијалните случаи, така што националните власти можат да ги искористат тие извештаи за да добијат доволно информации за следење на случајот.
- Воспоставување систем за поддршка на жртвите на трговија со луѓе и родово засновано насилство во рамките на мигрантската популација, систем кој е чувствителен на културата и е насочен кон населението во движење.
- Формирајте локални тимови кои ќе работат на борбата против трговијата со луѓе, составени од професионалци кои живеат и работат во локалните заедници каде што се формирани тимовите.
- Поврзете ги заедниците во земјите на потекло, транзит и дестинација за да помогнете во борбата против дезинформациите и да се олесни споделувањето на точни информации.

- Размислете за толкувачите и културните посредници како клучни состојки за управување со мешаните миграциски текови. Преведувачите и медијаторите можат да помогнат во споделување информации, проверка и идентификација на жртвите и поддршка на работата на органите за спроведување на законот и судството.
- Кога креирате нов модел на услуга, подгответе план за вонредни ситуации кој ги содржи сите информации потребни за да се испорача таа услуга. Во случајот на теренскиот модел на работа, планот го содржи пристапот, програмата, списокот на експерти (социјални работници, културни медијатори итн.) и може да се користи во други национални итни ситуации или да се сподели со партнери во други земји.
- Споделете ги практиките од овој извештај со засегнатите страни во земјите што ја опкружуваат Украина или со засегнатите страни кои работат во Украина за да учат од искуството во Западен Балкан.

ДОБРИ ПРАКТИКИ ВО ИДЕНТИФИКАЦИЈАТА И УПАТУВАЊЕТО НА ЖРТВИ НА ТРГОВИЈА НА ЛУЃЕ ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТИЛНИЦАТА

15 Март 2022

Цели и учесници

Целта на работилницата беше да се шират добри практики во идентификацијата и упатувањето на жртвите на трговија со луѓе во Западен Балкан и да се олесни споделувањето и учењето информации.

Товде беше разновидна група од 60 учесници со географска застапеност од Австрија и земјите од Западен Балкан, вклучувајќи ги Албанија, Босна и Херцеговина, Косово¹, Црна Гора, Северна Македонија и Србија.

Учесници беа претставници од министерствата за внатрешни работи; гранична контрола; центарот за стручни лица за социјална работа; професионалци кои работат на прашања за азил и со луѓе на кои им е потребна меѓународна заштита; професионалци кои работат на развој на образованието; граѓански организации и академија како АСТРА, Отворена порта/Ла Страда Македонија, Граѓанска алијанса, Хилфсверк Интернационал, Црвен крст на Црна Гора, Атина, Здружение „Медика“ Зеница, Легис и Универзитетот на Југоисточна Европа; и претставници од меѓународни организации, делегации и амбасади, вклучително и UNODC, Советот на Европа, ICMPD, ИОМ, UNHCR, Save the Children, ОБСЕ, Австриската амбасада во Босна и Херцеговина, Канцеларијата на специјалниот претставник на Европската унија во Босна и Херцеговина итн.

Главни теми на дискусија

Дискусијата беше организирана околу седум добри практики:

- 1) Преструктурирање на Националниот механизам за упатување засновано на податоци (Босна и Херцеговина)
- 2) Пристап насочен кон жртвите во идентификацијата и истрагата на ТЛ (Австрија)
- 3) Мобилните тимови придонесуваат во напорите за идентификација на ТЛ (Северна Македонија)
- 4) Владата и ГО формираат партнерство (Северна Македонија)
- 5) Прекугранична соработка на ГО (Србија и Австрија)
- 6) Опремени училишта за да ги идентификуваат потенцијалните жртви меѓу училишното население (Северна Македонија)
- 7) Националната полициска работна група ги поддржува напорите за рана идентификација на ТЛ (Северна Македонија)

Следува резиме на главните теми за кои се дискутираше:

- Во Австрија, кога беше основана канцеларијата на криминалистичката полиција на централно ниво, фокусот беше речиси исклучиво на откривање и фаќање осомничени. Полицијата полека го смени овој фокус и започна истрага насочена кон жртвите во тесна соработка со ГО. Денес, во секој случај, кога полициските сили мислат дека тоа е претпоставена или речиси идентификувана жртва на трговија со луѓе, веднаш контактираат со ГО. Во зависност од полот на жртвите, австриската полиција контактира со две различни граѓански организации, едната специјализирана за работа со мажи, а другата со жени.

¹Сите упатувања на Косово во овој документ треба да се разберат во контекст на резолуцијата 1244 на Обединетите нации (1999 г.).

- Австриското Министерство за внатрешни работи може да има договор со организација на жртви. Откако ќе се потпише договорот, тоа не е пречка за заштита на податоците; претходно, полицијата може да ги проследи и предаде извештаите од распитот до ГО. На ист начин, полицијата може да бара информации поврзани со жртвата од ГО.
- Во Австрија, полицијата и ГО работат заедно од почетокот на случајот. Тие разговараат за најдобрата стратегија за истрага на случајот. Тие, исто така, го повикуваат обвинителот кој е во врска меѓу полицијата и ГО да одлучи за најдобриот начин за собирање докази и поддршка на жртвите. Австрискиот закон наложува посебни мерки за поддршка на жртвите, на пример жртвата може да сведочи пред судот преку видео врска, надоместокот на жртвата е обезбеден со налог за конфискација на осуденото лице итн.
- Во Австрија, кога има судска пресуда против осомничен во случај, тоа не значи дека случајот е затворен за полицијата или жртвата. Случајот може да продолжи, а полицијата ќе има улога во него; на пример, да обезбеди дозвола за престој на жртвата или да го поддржи процесот на интеграција.
- Во Австрија, задолжително е полицијата да испраќа информации до ГО LEFÖ-IBF за жртва на трговија со луѓе. Тоа се прави врз основа на наредба, издадена од министерот за внатрешни работи до сите 4.000 полицајци кои работат на локално ниво.
- Во Северна Македонија, работата на мобилните тимови се заснова на Програма за работа донесена од Министерството за труд и социјална политика и Министерството за внатрешни работи. Мобилните тимови се првата точка на контакт со потенцијалните жртви на трговија со луѓе. Работата на мобилните тимови е насочена кон идентификација на жртвите на трговија со луѓе и директна поддршка, вклучително и упатување до надлежните институции. Од формирањето, мобилните тимови им помогнале на 866 лица и идентификувале 18 жртви на трговија со луѓе. Фондот за директна помош, и покрај тоа што е формиран во 2018 година, заедно со мобилните тимови, веќе не постои. Фондот дозволи хуманитарна помош, психолошка поддршка, лекови, стручна поддршка за судските постапки итн.
- Во Северна Македонија, СОС линијата за помош ја поддржува работата на мобилните тимови. Бидејќи повеќето луѓе се плашат да пријават потенцијални или реални случаи на трговија со луѓе, тимовите го дистрибуираат бројот на СОС линијата за помош за време на нивната теренска работа, информирајќи ги луѓето дека пријавувањето е анонимно.
- Во Србија, транснационалната соработка на ГО Astra ја надминува соработката воспоставена со австрискиот LEFÖ-IBF. ГО Астра има воспоставено доверба, односи и соработка со колеги од Северна Македонија, Шпанија, Холандија, Франција и други земји. Тие се поврзани преку нивната работа поддржувајќи ги преживеаните од сите форми на експлоатација, но уште поважно тие ги споделуваат истите вредности на посветеност, посветеност и истрајност.
- Од 2002 г., ГО Астра управува со СОС линија за помош. Од 2008 година, ГО Астра е лиценциран давател на услуги за помош на СОС за Министерството за труд, вработување, ветерани и социјална политика.
- Во Србија, еден од најчестите начини за регрутирање луѓе за трговија со луѓе се лажните огласи за работа. ГО Астра дава поддршка за анализа на договорите за вработување. Лажните договори може да имаат многу високи плати, нејасни законски услови за вработување, како што е отсуството на работно време или работно место, кога ќе се изврши работата.
- Предизвиците на Секторот за азил во Северна Македонија вклучуваат недостаток на доволно човечки ресурси и отсуство на стандардна оперативна процедура за онлајн интервјуирање на баратели на азил. Последново стана важно на почетокот на пандемијата COVID-19, кога веќе не беа можни физички интервјуа. Секторот за азил ќе продолжи да го гради знаењето на својот персонал. Во моментот, Секторот го подготвува планот за обука за 2022-2023 година,

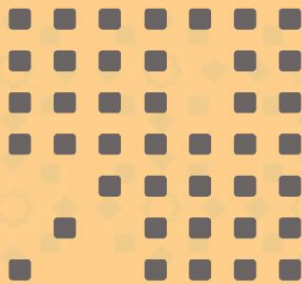

со кој ќе се реализира обука за техники за интервјуирање, интервјуирање на ранливи лица и проценка на факти и докази..

Клучни точки од работилницата

- Резултатот од пристапот ориентиран кон жртвите во постапувањето со случаите на трговија со луѓе е поефикасна полициска истрага, поголемо задоволство кај полицијата и поголемо задоволство меѓу граѓанските организации кои работат со жртвата бидејќи жртвите се стабилизирани и подобро подготвени за судскиот процес.
- За жртвата на трговија со луѓе да сведочи против сторителот, важно е да се ублажат сите потенцијални закани за жртвата. Жената жртва е поподготвена да соработува и да обезбеди докази против сторителот доколку се отстранат безбедносните и безбедносните закани врз нејзиното дете, кое живее во нејзината земја на потекло; на пример, со обединување на жртвата со детето.
- Кога полицијата и граѓанските организации работат заедно на случај на трговија со луѓе, важно е да се вклучи ГО од самиот почеток на истрагата за да разговараат за случајот заедно и да се договорат за најдобриот пристап за идентификување на жртвите и осомничените за трговија со луѓе.
- Важна е правната регулатива која дозволува формална соработка помеѓу ГО и полицијата во случаите на трговија со луѓе. Ваквата законска регулатива ќе овозможи формално учество на ГО во полициските истраги.
- При дизајнирање на комуникациска кампања, важно е да се воспостават различни методи на комуникација со цел да се допре до потенцијалните или вистинските жртви на трговија со луѓе. Многу од потенцијалните и вистинските жртви на трговија со луѓе идентификувани од мобилните тимови во Северна Македонија биле неписмени. Како такви, тие не беа во можност да ги читаат пораките за рекламните кампањи против трговијата со луѓе низ градовите.
- Мора да се обезбедат државни ресурси за да се обезбеди одржливост на мобилните тимови во Северна Македонија.
- Лиценцирањето на ГО како давател на услуги придонесува за постигнување поквалитетни, стандардизирани и одржливи услуги.
- Користењето на јавно познат случај на трговија со луѓе може да помогне да се влијае на промената. На пример, во Србија, како резултат на висок случај на трговија со луѓе со цел трудова експлоатација, Европскиот парламент донесе резолуција за принудна работа во фабриката Linglong Tire, а беше објавено и заедничко соопштение од експертот на ОН. изразувајќи ја својата длабока загриженост за наводната трговија со виетнамски работници во Србија.
- Следењето на судските случаи поврзани со трговија со луѓе може да биде добра практика за да се разбере како законите се применуваат во пракса и можните предизвици поврзани со нивната практична имплементација.

IKAM

RAISING AWARENESS AND BUILDING CAPACITY
on migration in Afghanistan, Iraq and Western Balkan